

DOMOVINA

Uredništvo je v Schillerjevi cesti št. 3. — Dopise blagovolite frankirati, rokopisi se ne vračajo.

Izhaja dvakratna teden, vsak torek in petek ter velja za Avstrijo in Nemčijo na leto 8 krov, pol leta 4 krov, 3 meseca 2 krov. Za Ameriko in druge dežele toliko več, kolikor znača poštnina, namreč: Na leto 13 krov, pol leta 6 krov 50 vin. Naročnina se pošilja upravnemu, plačuje se vnaprej.

Za inserate se plačuje 1 krova temeljne pristojbine ter od vsake petit-vrste po 20 vinarjev za vsakokrat; za večje inserate in mnogokratno inseriranje znaten popust.

Zaradi praznika dne 1. prosinca 1906 izide prva številka v prihodnjem letu v sredo, dne 3. prosinca 1906.

Vabilo na naročbo!
Od novega naprej bode izhajala „Domovina“

trikrat na teden
namreč vsak pondeljek, vsako sredo in vsak petek popoldne.
Cena ji bode za celo leto 12 K., za pol leta 6 K., četrt leta 3 K. in za en mesec 1 K.

Odločili smo se v pomnožitev izdajanja našega lista vsled želj, katere so nam izrazili rodomi od mnogih strani. Zahvaljujemo se za priznavanje našega truda in za podporo, katero so nam naklanjali naši prijatelji z naročnino in z duševnim sodelovanjem.

Prosimo ... pomeči tudi v prihodnje, ker potrebovali je bodemo še bolj, ko do sedaj.

Naš program je znan. Ohraniti hočemo svojemu narodu samostojnost, povzdigniti mu želimo duševno izobrazbo in gmotni blagor.

Prepričani so menda danes vsi razsodni Slovenci, da pomeni njih narodna svoboda, zvestoba materinemu jeziku, skrb, da se mu priblijuje po božji in državni postavi mu zagotovljena pravica povsod, od zadnje občinske pisarne in najmanjše gorske šole do največjih oblastij in šol, da se bode za Slovence govorilo in pisalo v vseh strokah in na vseh narodnih stopinjah, tudi pospeševanje gmotnega blagra Slovencev.

S tem bojem in zavednim namenom ustvarimo si narodno samoupravo, posadimo svoje sinove na mesta, s katerih nam sedaj zapovedujejo tujci, ki nimajo srca za nas.

Ta svrha našemu delovanju pa nam nalaga težke dolžnosti. Postaviti moramo svoje časopisje

na isto višino, kakor jih imajo sosedni narodi. Časopis ima nalogi, sporočati narodu dogodke iz vsem panog človeškega življenja. Voditi mora narodno politiko, narodno gospodarstvo, družabno in v zadnji vrsti zasobno življenje. Stavimo si svrhu, namestovati Slovencem tuje časopise v vsakem obziru, da ne bode Slovencem treba naših časopisov plačevati samo iz rodoljubija, v svoj ponk o svetovnih dogodkih pa imeti tuje liste, ki nam razjedavajo narodno mišljenje in zatirajo naš jezik tudi v naših rodbinah.

Naša zadača je visoka in težka! Dosegati jo bodemo skušali z napredovanjem po nastopljeni poti. Kličemo v svoj krog vse razsodne Slovence. Pomagajte vzdrževati naš list z naročevanjem, podpirajte nas pa tudi z duševnimi doneski. Ogibali se bomo vseh domačih prepirov. Slovenci hočemo biti in ostati, zbirati hočemo rojake in pomirjevati med njimi nasprotja, pospeševati vse, kar more koristiti narodu našemu.

Olajševala nam bo naše delo naša neodvisnost. Proste roke imamo na vse strani, pokoriti se nam ni nikomur, ko narodu samemu!

Trudili se bomo spraviti „Domovino“ in vzdržati kot glasilo vseh naših Slovencev, in te vse vabimo v svoj krog.

Združujmo se, ljubimo se, pomagajmo si v zvesti vzajemnosti! Bog in narod!

Uredništvo in lastništvo „Domovine“

Pripravnica na nemški gimnaziji v Celju na bobnu.

Kako nečuvana pristranska je avstrijska vlada, kako ščiti in okrepljuje na vse mogoče načine nemškutarsko klico tudi v Celju, nam kažejo jasno razmere na pripravnici tukajšnje nemške gimnazije. Ustanovila se je ta pripravnica takrat, ko so začeli celjski Nemci ščutiti, da s svojimi nemškimi učenci ne morejo napolniti gimnazije, in so bili primorani, z vsakim sredstvom lovit slovenske dečke v nemško gimnazijo. In našlo se je še precejšnje število starišev, kateri so se dali od priliznjene nemškutarjev premotiti ter so dali svoje sinove v to pripravnico in niso nič pomislili, da je zgabil otrok popolnoma po nepotrebem eno celo leto.

strmimo, če ta izjemni človek naenkrat postane divji kakor bik meseca julija in se vede kakor blazen, kakor človek, ki izgubi vsled zobobola sluh in vid. Ljubosumnost je namreč enaka zlobu, ki nas muči in nam provzroča bolečine, ko prične poganjati, ki pa nam pozneje služi v to, da z njim grizemo kruh. In naš čudak je grizel tako dobro, da je dobil obilen trebuh, podoben trebuhu kakega prelata. In zato so ga imenovali „Pentolaccia“, kajti vedno je imel na ognjišču velik lonec. In da ni nikdar pogasnil ogenj, za to sta skrbela njegova žena Venera in vaški zdravnik, Don Liborio.

Pentolaccia je vzel Venero za ženo, dasi ni imela niti novčiča in je moral on sam delati kakor mula, da si je prislužil svoj vsakdanji kruh. Zastonj mu je njegova mati vedno in vedno rekala: „Pusti Venero v miru, to ni ženska za te; svoj plašček nosi koketno čez rame, in če gre čez cesto, kaže svoje nogavice.“ — Stari razumejo te stvari boljše nego mi, in če hočemo, da nam bude šlo dobro, se moramo pokoriti njihovim besedam.

Toda on je vedno videl pred seboj le nožice in oči, ki so žarele, kakor da iščejo moža. Zato

V začetku so bile razmere nekoliko boljše, ker so pončevali v pripravnici učitelji, kateri so bili slovenščine zmožni, s čimur so ravno nemčurji najhitreje pregovorili stariše, kateri so se še obotavljali.

Ko je pa pripravnica enkrat vstvarjena ter njen obstoj zagotovljen, je začela misliti nemška klika in po njej hipnotizirana vlada, kako bi se dal vporabiti ta zavod za ojačanje njih politične moći. Vlada je hotela Nemcem pripomoči do novega volilca ter vstvarila novo mesto za definitivnega učitelja na tej pripravnici, kateri mora biti polnokrvni Nemec. In zgodilo se je pred nekaj leti, da so nastavili tam nekega Prunerja, trdega Nemca, kateri ne razume niti besedice slovenski. Ta mož poučuje vse predmete razun veronanka v nemškem jeziku, katerega večina učencev popolnoma nič ne raznme ter seveda od vsega ponka nima nobenega haska. Nemčina sama se ponuja 12 ur na teden, slovenščine se sploh ne učijo. Da to ni noben racionalen pouk, temveč samo vtepanje in vsilovanje nemščine, ter nima nobenega drugega namena, kakor napolniti s slovenskimi učenci izpraznjeno nemško gimnazijo, to je jasno, in neumljivo je, da vsi stariši tega ne sprevidijo!

Toda priznati moramo zavednosti Slovencev, da je postal tudi v tem oziru v zadnjem času mnogo boljše. Kakor hitro se je odvelo ponovanje v pripravnici slovenščine zmožnim učiteljem ter izročilo trdemu Nemcu, saj je zato hitro krčiti število učencev in rapidno padati. Že leta 1904/5 jih je bilo samo 16, letos pa jih celo samo 6, reci šest. Za teh 6 učencev pl.čuje vlada na leto nad 4240 krov učitelju, za lokal, kurjavo in druge potrebuščine, tako da stane tedaj državo eden sam učenec na tej nepotrebni pripravnici nad 700 krov.

Vlada ima pač denarja dovolj, kadar hoče izgoriti iz slovenskih otrok nemškutarje, če pa se gre za to, da bi postavila šolo za sto in sto slovenskih deklic, katere so brez vsakega pouka, ali da postavi slovensko gimnazijo, takrat pa nima in nima denarja.

Da je tedaj pripravnica na nemški gimnaziji v Celju popolnoma nepotrebna, so izprevideli slovenski stariši posebno zadnje leto ter so poslali svoje sinove ali naravnost v slovensko gimnazijo, kjer se poučujejo najtežji predmeti v slovenskem jeziku, ali pa v tukajšnjo okoliško ljudsko šolo, če so se jim zdeli še pre malo pripravljeni, ker vidijo, da ravno ti učenci mnogo bolje napredujejo, kakor oni iz pripravnice.

LISTEK.

Pentolaccia.

(Italijanski napisal Giovanni Verga.)

Pentolaccia* je bil čudak, eden onih nemških ljudi, ki delajo baš nasprotno kakor vsi dobri krščanski ljudje, kateri so navajeni povzeti svoj kruh v miru in pokolu.

Če bi hoteli govoriti o vseh vaščanib, ki so imeli na sebi kaj nenavadnega, ni nikakor mogoče iz pustiti Pentolacce, kajti o njem je povedati zelo mnogo in nikakor kaj lepega, kar se lahko razvidi že iz priimka, katerega so mu dali.

Znano je, da imamo vsi — eden več, drugi manj — napako, da smo ljubosumnii, da, ljubosumnost je celo činitelj, ki provzroča, da se napihujeta petelini, še predno jim dobro zraste greben, in spodbada mule, da brcajo v hlevu. Toda če kdo ni imel nikdar te napake in je živel vedno v glupem pokolu, ne da bi videl, kaj se godi na njegovi desnici in levici, tedaj

jo je vzel, kakor je bila, ne da bi poslušal svojo mater, ki je morala zapustiti hišo, v kateri je bivala trideset let, kajti če sta tašča in sinaha skupaj, sta enaki dvema mulama pred skupnimi jasli. Sinaha je znala s svojimi medenimi ustimi govoriti tako sladke besede in Pentolacci tako zaviti vrat, da se je morala stara, godrnjava mati umakniti, da umrje samotna v zamazani vlažni koči. In med možem in ženo je prišlo vedno do nesoglasja, kadar je nesel ob koncu meseca stari materi par grošev. In, ko je sin nekega dne čul, da je prejela mati sveto poslednje olje, je stekel naravnost k nji ter prišel baš še prav, da ji je zatisnil oči. Kdo ve, kaj vse je imela stara mati še na sreču, kar bi bila rada povedala sinu pred smrtjo!

Kdor ne spoštuje staršev, temu se slabo godi.

Uboga starka je umrla vsled gnjeva in srčnih bolij, da si je vzel njen sin za ženo tako slabo bitje.

Komaj je bila tašča mrtva, že je vzela Venera kot edina ženska v hiši v roko vajeti ter delala, kar se ji je poljubilo, ne da bi se njen mož upal ziniti le besedico. In ljudje v vasi so pričeli govoriti o Veneri vse možno, in če je

Gospodje poslanci, na vas pa apeliramo, da storite vse potrebne korake, da se ta popolnoma nepotrebna pripravnica odpravi ter si prihrani država na ta način na leto nad 4240 krov.

Okrepimo si srednji stan!

Z veseljem povdajamo, da se je slovensko obrtništvo začelo zanimati za vprašanja, katera smo že v nekaterih številkah obravnavali. Danes priobčujemo zopet glas iz obrtnih krogov:

Kako si rešimo obrtniški stan, kateri ima veliko nedostatkov? Prvič nismo zadosti poučeni v trgovstvu; vidimo, da nas opehari nebroj sedaj potujocih trgovskih in drugih potovalcev židovskih, tujezemskih in v narodnem oziru nam nasprotnih tvrdk. Smelo trdim, da je morda med sto obrtniki samo eden, katerega še ni oškodoval kak tak usiljenec, gotovo pa jih je pretežna četrtna bila moralično in materijelno popolnoma uničena, ker nam je tak usiljenec naročene reči predrago prodal, povrh tega pa nam še navesil reči, katerih ne moremo spečati in porabiti. Drngič pa smo si naročili za naše razmere veliko preveč, in ko pride čas plačila, nam pri najboljši volji ni mogoče plačati. Posledica temu je nebroj tožb na vseh krajin sveta, kamor nam ni mogoče hoditi k obravnavam. In zgori se, da dobi žid pravomočno razsodbo za celi znesek, če smo mu morda tudi že celo tri četrt dolga izplačali. In potem pride berič, in vsi ti ogromni stroški zavijejo obrtniku vrat. Drugi nedostatek je, da smo morda premalo varčni. Ako vidimo, da naša obrt nekoliko boljše uspeva, spustimo se brez pomislekov v pohajkovanie, hodimo v delavnih dneh v gostilne, privoščimo si raznih pečenk in piščancev in drugih dragih jedi, ter preveliko pijače, vsled česar postane obrtnik malomaren in brezkrben. Obrt nazaduje, manjka denarja; išče se posojila brez pomisleka, kako ga vrniti. A dostikrat se obrtnik kljub vsemu ne povrne na pravo pot ter zapravlja nadalje brezpotrebno; in kaj je konec? propad. Pri tem se je seveda oškodovalo še nekaj mož, ki so mu dali kredit. S takim postopanjem zgube vrhnitega še ugled oni obrtniki, ki so res delavni in varčni, in se tudi njim ne zaupa. Radi par nečarnežev trpi celo obrtništvo.

Tretjič si nakopljemo na enkrat preveliko skrbi, manjka nam pa resne volje, da to, kar smo si naložili, tudi izpeljamo. Ako nam ne teče vse gladko, že najmanjša zapreka nas ustrasi, in takoj uskoči ta ali oni v drugi tabor, ker si misli, da ga bodo tam vzdignili v tretja nebesa; a tudi v nasprotnem taborni vrzejo takšni hitro uskoči koruzo.

Cetrtič smo sploh nekoliko premrtvi. Čisto mirno gledamo, kako nam nasprotnik izpred ustegrali kos kruha, kako preplavlja naše odjemalce z nebroj reklamami; sami sebi si delamo konkurenco, ker nismo organizirani (združeni), ker nismo složni, in smo obenem silno nazadnjaški. Delavci in živila so se v teku let podražila skoro za polovico, mi pa ustrajamo večinoma pri starih cenah in starih šegah; na kak izboljšek večina niti od daleč ne misli. Tako izgubivamo dobre delavce.

Slednjic smo v večih slučajih tudi preosabni in preimenitni; hočemo biti kavalirji, silimo se v sprednje vrste politikov, in se delamo sploh premogočne. To nam v obrti premnogo škoduje. Našteti hočem v par vrsticah nekaj nasvetov, ki bi jih naj upošteval vsak obrtnik.

1. Pri vseh naročilih je treba previdno postopati. Ako sam ne moreš zadosti prevdariti, treba je, da prašaš kakega tovariša, najbolje pa storiš, če vsakega takega usiljenca tujih tvrdk naravnost zapodiš. Če pa že kaj naročaš, prečitaj listino, ki jo podpišeš, dobro in si tebi nerazum-

govoril kdo z njim o tem in ga opozoril, kako slaba je njegova žena, je zmajal z rameni in odgovoril, da to ni res. In če je on govoril o stvari z njo samo, je ona rekla mirno: „Ali verjamem govorjenju?“ On mu tudi res ni verjel ter je bil vesel in zadovoljen, kakor kak paša. In zato so mu dali ljudje ostuden priimek.

Bil je pač tak ubožec in kot tak ni storil nikomur nič žalega. Če bi mu bili dali najjasnejše dokaze, bi bil vendar rekel, da to ni resnica. Sicer pa — in morebiti je bila to posledica materine kletve — Venera ni bilo njegovemu srcu več tako blizu kakor preje; in ker je tekom celega tedna delal na polju in jo je videl samo ob sobotah, je postala tudi ona napram njemu hladna in neprijazna — kratko, mož in žena se več nista ljubila. In če nam kaka stvar ne ugaja, se nam zdi, da se tudi drugi ne menijo za njo, in ne brigamo se, če se zanima za njo ta ali oni. O ljubosumnosti torej pri njem ni moglo biti govora, in kadarkoli je zahtevala njegova žena, je poklical zdravnika dona Liboria.

Don Liborio je bil njegov drug, kajti imela sta skupen pašnik, skupaj sta redila kakih trideset ovac, dajala delo nekaterim pastirjem, in

ljive, tuje besede daj pojasniti, ali pa vsaj imej knjigo, da lahko nadeš pomen tujih besed, kakor: inkluzivno, ekskluzivno, promptno itd. kajti naročni listi imajo vse polno raznih „fint“ na vseh oglib, da jih včasih najbolj trezno misleči spregheda.

2. Naročujte samo reči, ki jih res rabite, in ne v preveliki množini. Tudi plačilne pogoje je treba dobro premisiti, ker ravno to človeka zapelja. Bodimo varčni; ako danes tvoja obrt nekoliko bolje gre, pomisli, da pride mrtev čas, ko obrt spi.

3. Računi na starost, ko ne boš tako krepek za delo: prihranje krajear bode ob pravem času zlat.

4. Išči si sam toliko kredita, kolikor ga res nujno rabiš in kolikor je tvojemu obrtu primerno; nikar ne spravljaj lahkomiselno druge v zgubo, da bi samo trbi dobro šlo.

5. Bodи vstrajen v svoji obrti, delaj pošteno! Kaj koristi enega naročnika ali odjemalca enkrat osknbiti in ga za vselej zgubiti. Obljubi samo toliko, kar veš, da v doglednem času lahko storiš — ali dosežeš. Ne misli pa, da bo šlo vse brez zaprek. Treba bo mnogo truda in brige, pa vstrajaj, in plačilo ne izostane.

6. Ne računaj samo na geslo „Svoji k svojim“, češ, da te morajo podpirati že zato, ker si narodnjak, akoravno jim ne postrežeš pošteno. Dragi, tukaj to ne velja! Solidno, pošteno delo prodre in kaže mojstra. Tudi tvoji nasprotniki s slabim delom ne dosežejo uspehov.

7. Ne bodi v obrti malomaren; opozori svoje odjemalce ali naročnike o pravem času s primerno priporočbo, rabi tudi ti svoj talent; kajti danes živimo v času, ko skuša prekositi drug drugega.

8. Ne sili se v nemnno konkurenco, poštene konkurence se pa ne smeš ustrašiti. Misli vedno: kar zmore drugi, tudi jaz lahko dosežem, če sem delaven.

9. Stopi v ožjo dotiko z vsemi obrtnimi stanovi, pogovarjaj se, pouci se in izobražuj se strokovno! Čitaj strokovne knjige in časopise, da se poučiš praktično delati, da veš uporabiti potrebne pripomočke, tvarine, stroje itd.

10. Najlepša čednost in dolžnost vsakega obrtnika pa je gotovo, da se nasproti svojim naročnikom in kupcem vede uljudno in prijazno ter stvarno opraviči vsak nedostatek; nikoli naj ne boš surov.

11. Ne sili hočeve, katerih ne razumeš, ne hoti biti premeden, živi zmerino in tretzno, ne bodi potraten, boš odločen v svojem poklicu, s svojimi delavci in naročevanjem dela prijazen, ne govorici z njimi nepotrebnih razmerskih zadev, in ne razkladaj svojih teženj.

Četudi nimam „solda“ v žepu, kaži se njim nasproti moza, in skrbi, da jim redno izplačas zaslужek. Na ta način dobiš zaupanje, da se ti potrebni kredit, da si lahko razviješ svojo obrt, in vse te bo čislalo. A konečno mora tudi občinstvo izpolniti svojo narodno dolžnost nasproti svojim obrtnikom. Pustimo že konečno svoj stari, težki greh, pustimo izgovor: radi mene je vse eno! Slovenski obrtnik in slovenski odjemalec — solidno in skupno v boju za gospodarsko okrepjanje!

Uradniško vprašanje in shod drž uradnikov v Gradcu.

Javnost je večinoma mnenja, da se nobenemu človeku na svetu boljše ne godi kakor državnemu uradniku. „Lahka službca“, „mastna plača“, take in enake izraze čuješ lahko dan na dan ne le pri „spiesbürger“-jih, nego tudi pri takozvanih „višjih izobražencih“. In to naposled

ni čudno. Če vzamemo v roke tabelo, ki nam kaže plače naših uradnikov, moramo pripoznati, da v prvih osmih činovnih razredih dohodki res niso taki, da bi se moral človek pritožiti. Druga stvar pa je s plačami v zadnjih treh razredih, s katerimi se mora pretežna večina uradništa za celega svojega službovanja zadovoljiti. Te plače so tako majhne, da z njimi uradnik s kolikor večjo družino pri današnji draginji absolutno ne more izhajati brez dolgov. Da pa uradnik še bolj občuti svojo bedo, odtrga mu država od plače kar celo vrsto davkov. Novoimenovani adjunkt ali asistent mora n. pr. plačati mesečno: kolek za 64 vinarjev, 1 krona 13 vinarjev dohodninskega davka in 27 (beri in piši: sedemindvajset) kron 77 vinarjev takozvane službene takse! Ker se pa večinoma zahteva od novopečenega uradnika tudi uniforma, računati smemo še odbitek kakih 20 kron na mesec. Noben židovski tovarnar bi se ne upal svojih delavcev tako odirati. — Ko je enkrat plačana nerazmerno visoka taksa (ta se spregleda samo „višjim“ gospodom, ki imajo itak po osem, deset in več tisoč kronic plače na leto), pride pa seveda zopet drugi davek na vrsto — prispevek za penzijo, katero si mora torej uradnik sam plačati!

Pa vse to bi naše uradništvo rade volje pretrpel, ko bi ne bilo dveh pojavov, ki ga morajo uprav demoralizirati: izkorisčanje praktikantov in vnebovpijoče razmere pri avanziranju. Sedem, osem in še več let mora revez praktikant deloma zastonj, deloma z beraškim adjutom tlačaniti — velesili Avstriji. Da, tlačaniti, to je edini pravi izraz; kajti silno se moti, če kdo misli, da je praktikant samo za to tukaj, da se uči. Štejejo ga vedno kot celo moč in mora neredokrat opravljati že 14 dni po svojem vstopu ista dela kakor starejsi uradnik! Na vesoljnem božjem svetu — ne izvzemši Turčije — ni v tem oziru tako škandaloznih razmer, kot pri nas. Kaj čuda, ako doseže dandanes avstrijski uradnik XI. ali X. razred že z lepim kapitalom — dolgov!

Nič menj žalostne razmere pa niso pri avanziranju (če se o tem sploh sме govoriti). Kaj pomaga, če nudi postavimo VIII. činovni razred toliko in toliko plače na leto, če ga pa ogromna večina uradništva pri najboljši volji in največji požrtvovalnosti sploh ne more doseči. Stevilo višjih mest n' in nameč prav v nobenem razmerju s številom nižjih. Da, prenogoto je uradnikov, ki dosežejo IX. in celo X. plač. razred, ko pridejo že v — siva leta! Poznamo celo kopo uradnikov, ki so prakticirali po pet, sest in več let in so sedaj v XL čin. razredu — že dvanaesto leto!!! Seveda se dobe tudi uradniki, ki so razmeroma „krstjansko“ avanzirali, a izjeme le potrdijo pravilo. Neverjetno je, kako zelo je odvisno avanziranje od — golega slučaja. Stopiš samo 1 dan pozneje v službo nego tvoj prednik, pa lahko mesece, da, leta pozneje avanzira! O ti zaničevana Rusija, kako daleč si tudi v tem oziru pred nami!

Sedanji finančni minister popade vsako priliko, da pokaže ljudskim zastopnikom: glejte, toliko in toliko milijonov na leto porabim samo za uradnike! Ne pove pa, kdo pobaše relativno največ plače v žep. Različni visoki gospodje v ministrstvih in po brezstevilnih drugih visokih in najvišjih uradih! Nekateri srečnejši otroci „nezakonske hčere justitiae“ — protekcije, različni „von“ in „zu“ kar dovolj hitro ne morejo avanzirati. Zakaj? Zato, da jih ima finančni minister hitro pri rokah, kadar je treba zamašiti usta kakemu poslancu, ki je prišel tožit o uradniški bedi, slabem avanziranju itd.

Hudič si je tedaj prizadeval, in slučaj je hotel, da so prišle Pentolacci na ušesa vse grde stvari, katere so govorili o njem, in da je naenkrat začutil v srcu bodalo. — „Pentolaccia, ta zeba“, so rekli, „ima v svoji hiši dona Liboria ter zato je in pije na njegove stroške in postane skoro kakor pitano prase.“

Tedaj je skočil kviško in dirjal, slep od besnosti, naravnost proti vasi, in zdelo se mu je, da sta trava in kamenje pod njegovimi nogami krvavo rdeča. Na pragu svoje hiše je srečal dona Liboria, ki je mirno odhalil in si s slamnikom pahljal obraz.

„Čajte, gospod kum“, mu je reklo, „če vas še enkrat najdem v svoji hiši, vam zavijem vrat, kakor gotovo je Bog v nebesih!“ Don Liborio ga je gledal začeno, kakor da ga ne razume, in storil, kakor da ima opraviti z obsedencem; zdelo se mu je namreč nemogoče, da bi se Poncolacce tako naenkrat polastiila ljubosumnost, ko je imel tako dolgo zaprte oči in je bil najboljši mož, ki si ga je možno misliti pod božjim solnec.

„Kaj vam je vendar danes?“ ga vpraša.

don Liborio je govoril za Pentolaccio, kadar se je šlo za kredit, in podpisoval pogodbe pri notarju. Pentolaccia mu je prinašal prvence s svojih polj, mu cepil drva in obdeloval vinograd. Zato pa Liborio ni pripustil, da bi mu česa manjkalo, niti pšenice, niti vina ali olja. Njegova žena, Venera, bela in rudeča kakor jabolko, je vedno nosila nove čeveljčke in svilnate robce, don Liborio si ni dal plačevati svojih obiskov in je tudi kumoval Venerinemu otroku. Kratko, vstavnila sta si skupno domačnost. Pentolaccia je je nazival dona Liboria „svojega ljubega kuma“ in vestno skrbel za to, da je njuno skupno gospodarstvo cvetelo in vzpevalo. In tako so bili zadovoljni vsi trije, kajti hudič ni vedno tako ostuden, kakor ga slikajo.

Tedaj pa se je zgodilo, da se je ta angeljski mir naenkrat izpremenil v peklenki truš. Ko so imeli kmetje iz vasi delo na prostem in počivali v senci ter se pogovarjali, so govorili slučajno o življenju Pentolacce in njegove žene, ne da bi opazili, da Pentolaccia, ki je spel za nekim grmom, posluša njihov pogovor. Ako ješ, pravi pregovor, zapri vrata, in ako govorиш, se ozri okoli sebe.

To so samo površni obrisi neskončno žalostnih, obupnih razmer med našim državnim uradništvom. Kaj čuda, da se ga je prijela splošna nezadovoljstvo in da se je začelo povsod živahno, da, naravnost groče gibati. Dunajsko ozir. spodnjeavstrijsko uradništvo — kar ga ni pri bogato obloženih jaslih — je bilo prvo, ki je možato in energično nastopilo proti vladajočemu sistemu. Sledili so jim češki in poljski uradniki, in predzadnjo nedeljo se je zbralo tudi štajersko uradništvo v Gradcu, da manifestira javno za zboljšanje svojih stanovskih razmer. Shoda se je vdeležilo imponantno število uradnikov iz vseh delov naše krovine. Razni govorniki so ostro in brez pardona odkrivali žalostne, uprav nezgodne razmere med drž. uradništvom. Končno se je sprejela soglasna resolucija, v kateri se je vrla energično pozvala, da odpravi v najkrajšem času vse krivice obstoječega sistema.

Tipično je za politične razmere na Štajerskem, da celo na tem, vendar tako eminentno-stanovskem shodu naši ultraprufilski uradniki niso mogli brzati svojih nizkih političnih strastij. Neinformirani poslušalec si je v nekaterih trenotkih vsekakor moral misliti, da je na kakem prav posebno burnem nemškonacionalnem shodu, tako divje se je hajlalo. Posebno so se odlikovali v tem oziru davčni in poštni uradniki iz Spodnje Štajerske, katerim smo že kar na zelenih obrisih brali, da jim je politična strast postala v skandalji kruh. Bilo bi pač preveč, ko bi od teh „olikanih“ gospodov vsaj trohico takta pričakovali napram njihovim slovenskim kolegom. Kako pa naj šele imenujemo postopanje pripravljalnega odbora, ki ni povabil na shod ne enega samega slovenskega poslanca? To je pač vrhunec zagrizenosti in šovinizma. No blamaža jim ni izostala. Od vseh nemških poslancev (še celo oba soc. demokrata so povabili) sta se shoda udeležila samo 2 (beri in piši: dva) poslanca: večkratni ministrski kandidat Hofman in politični otročaj Wastian. Res izborna zastopnika uradniških teženj!

Prvi je govoril, kakor more govoriti le kak avstrijski ministrski predsednik. Na vse strani brez zamere. Najprvo je iz globočine svoje duše zatrjeval, kako velik prijatelj je uradništvo. Končno pa je pokazal konjsko kopito in je izjavil, da on in njegovi tovariši pri najboljši volji uradništva ne morejo pomagati, ker z vlogo baje ničesar ni opraviti. Pozabil je seveda povedati, da mu manjka samo dobre in resne volje in da ga bolj briga imenovanje slovenskega uradnika v nemškem mestu, kakor pa uradniška beda. Pozabil je tudi pripomniti, da so nemški poslanci pač pripravljeni radi enega samega slovenskega napisa na kakih obiskrni železniški postaji naskočiti ministrske klopi, da pa še nemškega uradnika, ki se je zavzel za svoje stanovske kolege, ne morejo ubraniti discipliniranja.

Za Hofmanom je govoril izvoljenec spodnje-štajerskih neodrešencev, Wastian. Ta gospod še nikoli ni kandidiral za ministra — in pri svojih „zmožnostih“ najbrž tudi nikoli ne bo — zato pa je udaril junaško na radikalne strune. Škoda je le bilo, da je možiček s svojim patosom moral bolj humoristično, nego resno vplivati na vse politično količaj bolj razsodne elemente. Že njegov nastop je bil teatraličen in afektiran. Kdor ni bil politično zaslepljen, moral je takoj uvideti, kako velikanskega ignoranta in „frazolovea“ ima pred seboj. Niti par stvarnih, uradniških razmerek zadevajočih stavkov ni mogel izbobnati, da se ne bi bil zaletel na popolnoma politično polje. Človek bi mislil, da je vsaj tukaj kaj pametnega povedal. Bog prizadeni. Ko se je

„Ponavljam vam samo, če vas še enkrat najdem tukaj, da vam zapustim spomin, kakor gotovo živim.“

Don Liberio je zmajal z ramami in smehljaje odšel svojo pot. Pentolaccia pa je zmedenih očij stopil v hišo in rekel svoji ženi: „Če še enkrat najdem tukaj dona Liboria, se mu ne bode godilo dobro!“

Venera je vprla roke ob boke ter ga pričela obsipati s psovkami. On pa je ves čas samo zmajeval z glavo, naslonjen na steno, kakor besen bik, katerega ni mogoče spraviti k razumu. Otroci so kričali, videč nenavadni prizor, in Venera je končno pograbila kolec ter pretila Pontolacci, da ga pretepe; če ne odide iz hiše, kajti ona je gospodarica, ki stori in pusti, kar se ji poljubi.

Pontolaccia ni več mogel delati na polju; njegove misli mu niso dale miru, in poteze njegovega obraza so bile izpremenjene, da ga je bilo komaj poznati. Predno je nastal večer — bilo je neko soboto — je vrgel lopato od sebe in odšel s polja, ne da bi prejel plačo.

Ko ga je videla njegova žena prihajati mnogo pred običajno uro in brez denarja, ga je

enkrat do dobrega nakvasil, kako „na kant“ je že prišla Avstrija, je začel pa na dolgo in široko razkladati, kako velikanske zasluge ima nemščina za Avstrijo. Trdil je, da so le Nemci ustvarili našo državo. Vsa administracija, vojaštvu, industrija, vse je le nemško delo. — Res jako „solidno“ mora biti to nemško delo, da smo prišli tako hitro „na kant“. Da se govornik stare, ognljene fraze o „Völkersplitter“ in „Natiōnchen“ ni mogel ogniti, seveda ni treba posebej povdorjati.

Nadalje je omenil, da neče biti tako „geschmacklos“ (brez okusa), da bi očital nemškim uradnikom, da so „minderwertig“. Kako milostno! Menda se je pa vendar zbal, da bi kakemu slov. uradniku ne padlo v glavo, da bi s statističnimi podatki pojasnil svetu, kako „nadkrilujejo“ nemški uradniki svoje slovenske kolege v — uradu.

Prav posebno bistromna (vahtarca bi dejala: „treffend“) je bila govornikova primera posameznih uradnikov z — ničlami. „Ena sama ničla tako je trdil z vso resnostjo absolvirane gimnazije — ne pomeni nič, potencirana ničla, ali več ničelskupaj pa da vendar lepo število. Heil, potencirana ničla! $0^4 = 4; 0 + 0 + 0 + 0 = 4$.“

Ne zdi se nam vredno, da bi dali na kritično rešeto vse neslanosti in burke, ki si jih je dovoljeval ta nova dika in ponos nemškega naroda. Že iz teh par primer, ki smo jih navedli, pa lahko sprevidi razsodni citatelj, v kakšnem „milieu“ se je gibal Wastianov govor. Povsod drugod, kjer žive pristni Nemci, morala bi tako plitva izvajanja naleteti na viharen, energičen odpor. Nasri prusofili slovenske krvi pa kar niso vedeli, kaj bi počeli samega navdušenja. Blazni narodni šovinizem jih je tako prevzel, da jim ploskanje ni več zadostovalo in da so morali celo z nogami ropotati. Kaj si mora pač misliti vlada o takih uradnikih? Ali jim bo hotela dati več kruha, če vpijejo vedno le po nasičenju svojih nizkih političnih strastij?

Slovenski drž. uradniki si bodo zapomnili, kadar so bili zadnjikrat na skupnem uradniškem shodu. Da bi bili samo za štažo nemško-nacionalnim demonstracijam, to si bodo drugič pač premislili. V vseh krovinah avstrijskih se bore drž. uradniki različnih narodnosti ramo ob rami v stanovskih zadevah, le na Štajerskem je vsaka sloga popolnoma izključena. Seveda je mnogo poštenih Nemcev, ki najostreje obsojajo politične demonstracije na stanovskem shodu, ali kaj pomaga, če pa morajo vedno in vedno kavaličirati pred „furor teutonicus“ naših spodnještajerskih posilnemcev.

Poljskemu uradniku na Pruskom se ne godi tako žalostno kakor slovenskemu na sp. Štajerskem, torej pod — avstrijskim orlom in v — lastni deželi. Vsak trenotek se mu je bati, da ga kak smradljivi nemški listič ne potisne v svoje gnojišče. Kajti gorje mu potem. Gonje proti njemu ni ne konca ne kraja. Že pohajanje slovenskih gostiln je gotovim kreaturam in temim eksistencam brez primernih provokacij!

Skrajni čas je že, da posvetijo slov. poslanci tem škandaloznim razmeram nekoliko več pozornosti nego premeščenju državnega finančnega ministrstva v Budapešto. Sistematično izganjanje slov. uradnikov iz sp. Štajerske je notorično. Quousque tandem? Kaj so slovenski poslanci res že popolnoma brez moči in vpliva?

Ne moremo pa utajiti, da so deloma slov. uradniki tudi sami krivi svoje žalostne usode. Nekoliko več narodnega ponosa in možnosti bi od njih lahko zahtevali. Ker vedno ponižno prenašajo vse krvave žalitve svojih narodnih na-

obsula s psovkami ter ga hotela napoditi, da bi šel po denar.

On pa ni več hotel zapustiti kuhinje in je držal med koleni svoje otročice, ki so bili čisto tihi, kajti silno so se bali strašnega očetovega obraza. Venera je bila vsled jeze vsa iz sebe, in črna kokoš je kvocala neprestano, znamenje, da se pripravlja nekaj hudega.

Don Liborio je imel navado, da je po sčasnem zahodu, predno je šel v krčmo, prihajal k Pentolacci igrat tresette; in Venera je hotela, naj ji potiplje žilo, rekši, da ima silno groznicu in strašno šegetanje v grlu. Pentolaccia ni rekel niti besedice in je mirno ostal na svojem postoru. Toda ko začneje na cesti počasne zdravnikove korake, ki se je trdnen od obiskov bližaj hiši in si s slamnikom pahljal pred obrazom, vzame kolec, s katerim mu je prej pretila njegova žena, in se skrije za vrata. K nesreči Venera ničesar ne opazi, kajti pravkar je odšla v kuhinjo, da priloži na ogenj.

Ko stopi don Liborio čez prag, dvigne Pentolaccia kolec in vdari z njim po glavi zdravnikovi, ki pade mrtev na tla. In tako se je zgodilo, da je Pentolaccia končal na galeji.

sprotnikov tovarišev, ni čuda, če le tem greben raste. Pred vsem bi bilo potrebno, da se združijo slov. uradniki v krepko falango. Ali bi ne kazalo ustanoviti splošno zvezo, oziroma društvo slovenskih državnih uradnikov s sedežem v Ljubljani? Namen tega društva bi bil pred vsem moralno podpirati slov. uradnike v obmejnih krajih.

Nima ga naš narod stanu, v katerem bi se posamezniki tako malo poznavali med seboj, kakor v drž. uradništvu. Skrajni čas je že, da se naredi temu konec. Združijo se pa slovenski državní uradniki tem lažje, ker zanaja nemški kolegi celo v popolnoma stanovske zadeve svoj narodni šovinizem. Videz zadnji uradniški shod v Gradcu.

Sokolstvo.

(Predaval g. dr. Vladimir Ravnhar, starosta „Slovenske sokolske zveze“, v „Narodnemu domu“ v Mariboru dne

17. decembra 1905.)

Marsikdo, ki je videl po cesti po vojaški korakati četo ljudi, vse enako opravljene, z rdečo srajco in sokoljim peresom na čepici, je vpraševal: Kdo so ti ljudje, kaj hočejo? In ni si vedel odgovora. Marsikdo izmed vas pa ve, da se ti ljudje nazivljejo sokoli, ki semterje tudi telovadijo. in marsikdo je morda čul reči: Ah, to so mestni ljudje, ki hodijo ob nedeljah na kmete v svoje veselje prekučavat svoje kozolce.

Enemu kakor drugemu bodi povedano, da sokolstvo ni nobena igrača, niti nikak sport, ni zabava: temveč je to prav resna stvar, polna notranje vrednosti, globokega pomena, ki jo vodijo vzdvišeni in dalekosežni cilji.

Čuli ste morda že o „sokolski misli ali ideji“; ako drugače ne, vsaj v raznih slavnostnih govorih vam je prišlo na uho, kakor lepo doneča fraza.

Vprašajmo pred vsem, odkod ta „misel“, kdo jo je narodil? Imamo le en odgovor: Mati je ljubezen do naroda, ljubezen do domovine!

Ljubezen do rodu je človeku nekaj prirodnega in prirojenega; tiči v vsakem človeku in če je v katerem človeku ta čut manje razvit nego v drugem, kriva je temu ponajveč le zanemarjena vzgoja. Kakor ljubimo mater svojo, svojo rojstno hišo, ravno tako instinkтивno ljubimo rodbino vseh rodbin iste krvi, to je rod svoj ter ljubimo zemljo, ki na njej prebiva ta rod. Večno lepi nauk Kristov: „Ljubi svojega bližnjega!“ velja v prvi vrsti za tistega trpina, ki ti mora biti najbližji in to je narod tvoj. In kakor imenujemo živino tistega človeka, ki zametuje svojo mater, ki se ogiblje rostne svoje hiše; ravno tako zančujemo človeka, ki se sramuje svojega rodu, ki prodaja in izdaja rodno zemljo tuje. Njegovo ime izrekamo s prav enakim zančevanjem, kakor kadar vzkliknemo ime: Judež!

Ljubezen do domovine in do rodu pa nam narekuje višje dolžnosti: Da ti je skrbeti za blagor in dobrobit narodovo, za obče koristi in ne samo za-se in svoj želodec!

Mnogo narodov je raztrošenih po naši zemeljski obli. Različnega rodu so, kar nam razodeva njihova govorica, njihova zunanjost, pa tudi njihov značaj, njihovo mišljenje in čutenje, sploh njihova notranjost. Da bi bili vsi enega rodu, gotovo bi pojenjali vsaj oni boji med narodi, ki jim je vzrok nesorodnost v krvi. Razlika v krvi uže je naravni nagon, da pobija pleme — pleme, pasmo — pasmo, narod — narod, rod — rod. Toda narodi po svoji celoti imajo poleg tega ravno takó slabosti, kakor vsak posameznik. Zavist in ljubosumnost, grabežljivost in lakomnost, to so lastnosti človeške, tudi človeških rodov. In le malo je rodov, kakor je malo ljudi, ki se v borbi za obstanek poslužujejo le plemenitih sredstev, ki jim je namen vsemu delu, trudu in naporu lastna rast, povisana moč, gmotno in duševno bogastvo, pa ne na škodo sosedov.

Kakor poedinec, tako požele tudi narodi vedno več in več in ker z rastom prebivalstvom postaja lastna zemlja preozka, zahoče se jim tuje zemlje: v pohlepnu po višjem bogastvu vzamejo sosedu, česar še sami nimajo, in niti se ne zavedajo, da delajo komu krivico; saj je med narodi pravni čut še mnogo manj razvit, kakor v posameznikih, odločnjeta le — sila in moč!

V takem velikem in močnem narodu tudi posameznik tem rajše sodeluje na skupnem delu; saj občuti, da se bode tudi njemu samemu tem boljše godilo, čim večji in bogatejši je njegov rod. Zato tudi pri velikih narodih srečavamo mnogo manj uskokov, kakor pri malih narodih, drži jih nanje manj ljubezen do rodu, kakor preprosti egoizem!

Tem idealnejša je naloga poedinčeva v malem narodu. Le mislimo si tak malo narod, kakor je n. pr. slovenski, kroginkrog obdan od močnih tujcev, ki gladni hlastajo po njem in njegovi zemlji. Kako se jih obrani in čemu? Tu je pač ljubezen do rodu edina gonilna sila, ki ti zapoveduje, da se postavi v bran nasilnemu tujcu, ki ti hoče ugrabiti tvojo zemljo in tvojo deco.

Seveda so lačni naše zemlje. Saj ga menda ni na svetu koščka zemlje, ki bi imel takorekoč na enem kupu toliko lepote, pa tudi toliko bogastva, kakor zemlja slovenska. Nebotične snežnike gledaš iz zlatih vinskih goric, krasna jezera, čudapoln podzemski svet, zraven pa rodovitna zemlja, ki hrani v sebi mnogo zakladov, rudokopov, premogovnikov itd. — vse to je narava vrgla v naročje Slovencev. Kaj čuda torej, da tujec steza svoje kremlje po tem božanstvenem svetu! On ve, da so zemeljski zakladi še po večjem neizčrpani, on pa tudi vé, da je Slovenec vrezan iz lipovega lesa, da torej tujec ne bo našel odpora, ako n. pr. domaćin pred nosom postavi tovarno. Obratno, še vesel je Slovenec takega dogodka; saj se bo dalo kaj prislužiti. Gre na tako tujcu, dela mu od zore do mraka ter nosi domov svoje težko prislužene vinarje; a tujec se mu smeje v pest; on odnaša milijone!

Kdor ima torej le iskrico čuta v sebi, ki mu pravimo ljubezen do rodu in domovine, ta ne more mirno gledati, kako si dela ošabni tujec toplo gnezdo na naši zemlji, kako izkorisča zemljo in njega samega. Za tovarnarjem pride gostilničar-Nemec, za tem nemški obrtnik, nemški trgovec, nemško uradništvo, nemška šola — in občina postane nemška čez noč, ko se tega še nihče zavedel ni.....

V teh mislih, v srcu našem je torej iskati sokolski:

Ljubiti narod svoj, ta narod videti srečen, močen, silen po duhu in telesu, — to je njen namen in cilj. Močan in velik pa bo narod le tedaj, če je vsak posameznik čvrst in krepak. V tem edinem stavku imamo rešitev težkega vprašanja, kako naj dosežemo svoj cilj; tako naravna, tako preprosta, tako enostavna je ta rešitev, ki je hkrati rešitev one velike uganjke, ki jo imenujemo — politika! Kakor se zruši mogočna stavba, ki je zidana na pesek, ki jo vežejo le trhleni tramovi, tako je izročen gotovemu poginu tudi narod, kojega pojedinci so kakor trhel les, poln gnilobe. Nasprotno pa je narod, čigar člani so zdravi, krepki ljudje, bistrega razuma in jeklene volje, nepogljiv, pa tudi nepremagljiv. Mislimo si, da imamo povsodi v vseh položajih, v vseh slojih, pri vseh stanovih samo take krepke svoje ljudi, kje je sila, ki bi premagala tak narod, kje je tujec, ki bi le misliti smel, da bo mogel potujčiti le enega člana tega naroda, da bo mogel vpleniti le eno ped zemlje, ki na njej stoji trda peta krepkega Slovence! Ni ga nemškega trgovca in ga ni nemškega obrtnika, ki bi mogel napasti svoj trebuh pri domaćih ljudeh, kaj kmalu pojdet lačna s trebuhom za krnholm tja, od koder sta lačna prišla.

Nikari ne mislimo, da so ti tujci nespametni ljudje, obratno prav brihtne in prebrisane glave so, ki prihajajo k nam, a to nas le uči, da moramo mi biti vsaj taki, ako ne boljši, če se jih hočemo obraniti.

Ako hočemo Slovenci bivati na zemlji kakor narod, tedaj je pred vsem treba, da so nam iz vseh slojev na razpolago ljudje, sposobni, da založe vse stanove. V vsem ustrojstvu našega naroda od najvišjega pa do najnižjega stanu ga ne sme biti praznega mesta, kamor bi se lahko vsedel tujec. Za danes trdimo lahko le o kmetskem stanu, da kakor član slovenskega narodnega organizma popolnoma izpoljuje svoje mesto. A kakor je vsakemu narodu potreben kmetovalec, ravno tako ne smemo o njem pogrešati obrtnika, ne trgovca, ne uradnika, ne delavca, ne drugih stanov, aho hočemo, da se v njem govorji kakor o narodu.

Te stanove si mora narod vzgojiti. Res je, da temu namenu služijo šole in res je tudi, da mora država sama skrbeti za take šole; kjer pa jih vzdržuje, tam imajo le namen, da slovanskega otroka odtujijo domači hiši in njegovemu rodu. Kakor v vsem drugem, tako smo tudi v tem pogledu vezani na samopomoč. Lastna sila, lastna moč slovenskega naroda ga je dvignila do onega viška, ki na njem stoji danes. To nam bodi v ponk, da bodi tudi v prihodnjem tako!

Najuzornejšo samopomoč pa najdemo ravno v sokolstvu. Sokolstvo je naša univerza v tem smislu, da skuša vse ude narodove, vsakega posameznika vzgojiti vrednim članom narodovim. Vzgajati in izobraževati vsakega posameznika, to je delo sokolsko, to je ono podrobno delo, ki v svoji skromnosti ne išče bleščeče javnosti, ki ne išče ne časti ne slave, ki pa najde svojo hvalo le v — krasnih uspehih.

Te uspehe doseči, v to služijo sokolstvu vse sredstva, ki je žnjimi mogoče človeško telo ohraniti sveže in zdravo, a v tem zdravem telesu vzgojiti krepko dušo in gojiti čvrstega duha. Zdrava duša v zdravem telesu — to je geslo sokolsko, ki pa je tudi staro geslo vse plemenite vzgoje od starodavnih časov, ko so še Grki in Rimci gospodovali svetu, pa do danes. Bodit duša še tako plemenita, bodit duh še tako veder, če je telo slabo, vsa plemenitost, vsa vedrina ne hasne ne tebi ne splošnosti. Imej še tako žlahtno rožo, pa jo vsadi v pusto in nerodovitno zemljo, ona uvene in vsahne....!

Telo si ohramimo zdravo s primerno telovadbo, ki skuša enakomerno vaditi in uriti vse dele telesa, da postanejo in ostanejo trdni in utrjeni. Nobena telovadba pa temu namenu ne služi bolje od sokolske telovadbe, ki ga skuša

sistematično doseči s svojim sokolskim vadbenim sestavom. Naša telovadba je taka, da se je labko vdeleži vsakdo, ki tudi nikdar še telovadil ni. Pričenja s prvinami, kakor v ljudski šoli z abc in te dajo same po sebi sestavne in težje vaje. Zato pri nas ne velja izgovor, da ne moreš zahajati v telovadnico, ker telovaditi ne znaš; ravno zato moraš v telovalnico, da se priučiš telovadbi. Naša telovadba ima torej to dobro lastnost, da je na razpolago naširšim množicam, ker njim je tudi namenjena; mi ne potrebujemo gledalcev in občudovalcev naše telovadbe, temveč hočemo, kakor prvi oče sokolstva, dr. Miroslav Tyrš, da pridejo vsi gledalci in občudovalci, ves ta publikum sam na torisce.

Tudi ne more priti v poštov izgovor: Ali saj ves dan delam in se trudim, kaj hočem še zvečer trpinčiti svoje telo! Res je, da n. pr. delavec s svojim podnevnim delom utrdi svoje telo; zato pa se ne more trditi, da je telo vadi. Utrudi pač svoje telo in ta bolestna utrujenost ga zvečer položi v posteljo; toda za svoje zdravje s tem še ne storii ničesar. Delo mu telo utruja in končno oslabi; telovadba pa mu telo krepi in utruje. Pa še nekaj drugega je. Delo vzgaja telo enostranski, napenjajo se vedno samo ene mišice, le one se krepko razvijajo, dočim razvitek ostalega telesa zaostaja. N. pr. pri pekih ali rudokopih, oni delajo v prvi vrsti z rokami, noge ne vadijo ničesar, vsled tega so mišice v nogah mnogo manj razvite nego na rokah in zato prav pogosto, recimo pri pekih srečujemo pohabljeni noge. Še škodljiveje zdravju je delo v toyarnah, kjer delajo sede, n. pr. ženske v predilnicah, tobačnih tovarnah in drugod. Delajo pravzaprav samo prsti, vse ostalo telo počiva, počiva vsaki dan 24 ur. Ravno to velja za nas delavce po pisarnah. Kako doyzetno je tako telo za vsaktere bolezni in ne čudimo se, ako tuberkuloza (sušica), ta kuga našega časa, dobiva vedno toliko žrtev.

Temu zlu skuša odpomoči sistematična telovadba, ki ni samo sistematična v tem oziru, da uči vsako vajo iz prvotnih njenih gibov, temveč tudi v tem oziru, da vadi vse telo tako, da se vsi njegovi deli izurijo enakomerno. Ne samo roke ali noge, tudi hrbet, trebuhi, prsi, vrat, prste — vse obdelata po vrsti sokolska telovadba. Pri tem se ozira celo na notranje organe n. pr. pljuča, srce. Rasto mišice, izginja pa maščoba. Razvito mišičje vpliva na rast kosti, posebno v mladošči. Žile ostanejo prožne, žive in ohranijo svojo svežost, kri se ponajla. Ako pomislimo, da naše možgane nasičujejo in hrani le naša kri, potem si lahko preračunimo, kakor važno je, da prihaja v možgane, kjer se porjajo naše misli, vedno samo sveža kri. Odtod, edra glava, odtod jasne misli!

S telovadbo v mladosti in v moški dobi si ohranimo telo zdravo in sveže do pozne starosti. Prejenjati mora žalostno dejstvo, da toliko in toliko naše inteligence pomrje v najlepši moški dobi. Mož, ki se je toliko učil, ki je zbral vso izkušenost, ki bi odslej moral biti učitelj drugim — pa zapušča naše vrste. To je tako, kakor bi kapitale metali v Dravo! (Konec prihodnjic.)

Prosveto med ljudstvo!

(Na ustanovnem občnem zboru na rodno radikalnega akad. ferijalnega društva „Skala“ v Celju, dne 20. grudnega 1. poročal društveni predsednik jurist Albert Kramar).

(Konec.)

Na dolgo in široko razmotrovati vprašanja kedaj, kje, kako se naj in kdo naj predava, bilo bi odveč. Predavateljska praksa na Slovenskem sicer ni posebno razvita — vsaj si na prstih ene roke lahko seštejemo leta — odkar so nastopili naši prvi ljudski predavatelji, vendar njene skušnje so za nas jako poučljive. Tudi teoretskega napisalo se nam je že precej, spopolnjevala so se naša načela gledé javnih predavanj tako, da nam je danes mogoče podati nekaj principijelnih misij o predavateljih in njih predavanjih.

Predavatelj mora biti v stroki, o kateri predava, sosebno če je predavanje tako, da je potrebno podajati konečno natančnejših pojasnil, doma, dostikrat bo neizogibno, da je v gotovih vprašanjih strokovnjak. O prvi pomoči v nezgodah ne sme predavati historik, v politična vprašanja se ne sme spuščati oni, ki je politik le za „domačo rabo“.

Glede tvarine naših predavanj je treba posebne pozornosti. Dognano je, da se predvsem obnesejo zgodovinska z lokalnimi podrobnostmi opremljena temata, ljudje se zanimajo za geografska (zemljepisna) vprašanja itd. S takimi nam bo tudi začeti. Naša prva naloga je, izbuditi zanimanje; kadar in če se nam posreči to, je pripravljena pot intenzivnejšemu širšemu delu. S tega stališča naj se uredi začasno vse naše delovanje, v to naj nam služijo vsa dosegljiva sredstva. Napačno bi bilo torej po mojem mnenju, ako si vzamemo za vzgled morebiti današnja nemška poljudna vseučiliška predavanja. Ta so namejena popolnoma drugačnim, duševno precej visoko stoječim slojem, a naša predavanja morajo biti razumljiva onim krogom, ki so dovršili ljudsko šolo. Pa ne le razumljiva ampak tudi za-

nimiva. Jasno je toraj, da nas ne sme voditi pri našem delovanju samo znanstvena natančnost, ampak da mora biti naš glavni namen vplivati na čuvstvo, kajti s tem se začenja vsako globlje premišljevanje. Poslušalec naj predavatelju sledi ne le z razumom ampak tudi s srcem; — tako se njegov vspeh potroji, in ljudstvo postane dovetno in navdušeno za enake prireditve. Ravnotako se pa tudi zunanj sredstva ne smejo zanemarjati. Za vsako predavanje treba bo razviti pridno agitacijo, s plakati, osebnimi vabilami itd. bo treba privabiti ljudi, ki bojo prvi prišli z golj iz radovednosti ali pa vsled osebnega prigovarjanja. Važno agitačno sredstvo, ki pa je za vspeh predavanj tudi velikega pomena, je skriptikon, projekcijski aparat. Menda mi ni treba posebej povdarijati in razlagati važnost tega demonstracijskega pripomočka, z veseljem lahko konstatiram, da ga naše novo društvo že ima in sicer prav dobrega in solidnega. Plačan žalibog še ni, a v malih mesečnih zneskih se nam bo, če ostanejo tovariši požrtvovalni, tudi fo posrečilo. Važno nalogu našega predavateljskega delovanja bi si upal imenovati: predavanja s slikami za mladino — ne pončna, ampak pred vsem kratkočasna. Pravljice in pripovedke, odlomki iz zgodovine itd. bi vzbudili pri mlademu svetu mnogo hvaležne pozornosti, naše slovensko učiteljstvo bi nam šlo pri enakih prireditvah na roke, in vspeh bi bil po mojem mnenju lep. V otroških srečih bi se dala unetiti neopaženo iskra domoljubja in narodne zavesti, v srečih starišev pa bi se vzbudila hvaležnost, pozornost in zanimanje. Kajti tudi tukaj velja gotovo trditev, da gre pot v srca starišev skozi srca njih otrok.

Naj slednjič še povdarijam, da se mi zdi enkratno, dvakratno predavanje v tem ali onem kraju brezuspešen trud. V kraju, kjer se ljudje zanimajo, kjer ljudstvo rado in v zadostnem številu pohaja predavanja, bi delovanje ne smelo prenehati, ampak postati bi moralno tam neka trajna institucija (naredba). Le v takih krajih bi se dalo vidno napredovati, v takih krajih bi naj tudi začeli z ustanovitvijo potujočih knjižnic, ki so namenjene onim slojem, ki po dokončani ljudski šoli ne pohajajo nobenih šol več. To vprašanje je pa odvisno od materijalnih sredstev, ki bojo društvu na razpolago. Ona metoda (način), ki hoče potom milodarov nabrat za dostno število knjig, se ni obnesla, akoravno se je na ta način nabralo precej knjig; pomisliti moramo pač, da imamo Slovenci od vseh 8000 knjig, kar smo jih izdali, le okoli 400 sposobnih za naše ljudske knjižnice — skušati pa hočemo s peticijami in prošnjami posebno pri slovenskih občinah, ki bi bile dolžne ustanavljati lastne občinske knjižnice, da iste s podporami, namejenimi knjižničnemu zakladu, omogočijo ustanovitev ljudskih knjižnic. O tem vprašanju nočem nadalje govoriti, dosedanje skušnje so tudi v tem oziru tako podučljive, in kdor se zanima, najde v brošuri „Iz naroda za narod“ precej gradiva.

Končno mi preostaja še eno vprašanje: Ali je upati, da se bo naše delovanje lepo razvijalo in bo rodilo dobre vspehov? Če bi kratkomalo odgovoril z da in navdušeno nazivjal mlogo društvo oni rešilni pojav v življenju štajerskih Slovencev, ki naj uresniči pesnikove besede „vremena Kranjem bodo se zjasnila itd.“, bi rabil frazo, puhlo, prazno frazo, ki bi bila vrhu vsega še plagijat po marsikaterem govorniku, ki je nastopil ob ustanovitvi tega ali onega važnega društva, in ki je mogoče rabil take besede, ker je veroval v njih resnico.

Vzdržimo se vsega prenavdušenega obetanja.

Po mojem mnenju storimo veliko s tem da začnemo s sistematičnim delom in naše navdušenje naj si ne stavlja oddaljenih mej, ki se nam v daljni meigli obetajoče lesketajo, ampak stavi naj si realne, če tudi bolj vsakdanje cilje. naše navdušenje naj velja delu in naši upi bodo rastli z našim delom.

Trdno prepričan sem pa, da dijaštvu v svojem stremljenju ne ostane osamljeno — da ga bodo podpirali materijalno in duševno. Prepričan sem, da najde mlogo društvo dovolj prijazne naklonjenosti, da pa najde tudi vnetih sodelavcev. Potrebujemo jih in želimo si jih in predvsem upamo trdno, da bo slovensko učiteljstvo ki živi med tistim narodom ter ga vzgojuje, v katerem in za katerega hočemo delovati, postal naš najožji zaveznik.

Danes pa klicem predvsem vas, dragi tovariši, k neumornemu, navdušenemu delu! Vaše geslo je: „Iz naroda za narod!“ Ravnajte se po njem, uresničujte ga!

Nas vseh srčna želja je gotovo, da novo društvo, katero ustanavljamo danes, ne ostane mrtva, trda, nerodovitna skala, ampak da postane trdna „Skala“, ki zastavi plaz in ubrani sovražnim silam razdirajoč pot, skala, iz katere žubori studenec, ki sprejme v svojo strugo druge ali se jim sam pridruži ter hiti svojo pot, plodnosno oživljajoč okolicó, naraščajoč in tvoreč del velikanske, blagoslov razsirajoč reke, akoravno je že davno izgubil svoje ime.

Tej skali klicem: **stoj trdno!**

Sokolski vestnik.

Občni zbor Savinjskega Sokola, ki se je vršil dne 17. decembra ob 3. uri pop., je bil vsekakor dobro obiskan. Brat starosta je pozdravil navzoče ude in doše goste, ki so prišli iz Braslovč in Gornjega grada; zadnji so stopili pod naš prapor. Nato je poročal br. tajnik, da ima društvo danes 33 izvršujočih in 52 podpornih skupaj 85 udov. Priporočal je nadalje bratom Sokolom, naj agitirajo med svojimi znanci, da se še sasoma potroži število društvenikov. Sledilo je poročilo blagajnika. Društvo je imelo letos 1031 K 12 vin. prometa; 74043 K smo izdali, prejeli pa 817 K 30 h. Sledilo je natančno poročilo o prejetih darilih po „Okrožnicah“. Blagajnik je apeliral na brate, da kolikor mogoče redno in točno uplačujejo mesečne oboroke za obleke, da bo stari dolg kmalu poplačan, kajti skrbeti nam je za novi fond — s kojim nam je kupiti telovadno orodje. Br. starosta je poročal o delovanju društva do sedaj. Čeprav jedva oživljeno, je vendar že dokaj storilo; čeprav brez vsake podlage zopet obujeno, je vendar priredilo meseca kimovca lepo uspelo „Prešernovo slavnost“. Da bi se število društvenikov čim bolj ojačilo, se je vozila deputacija Savinj. Sokola po vseh bližnjih trgih Savinj. in Saleške doline, in nikjer se ji ni dogodilo, da bi prišla zastonj. Razdeljevali so se med narodne dame bloki, ki so nam donesli že lepo vsoto. Nabavo telovadnega orodja, skrb za proizvajanje telovadce in za prostore je odstopil občni zbor novoizvoljenemu odboru v preskrbo. Društvo prične čimprej s prostimi in redovnimi vajami, orodje pa si nabavi takoj, ko se izboljša gmotni položaj. Občni zbor je vzel na znanje poročilo iz ooborove seje „Slovenske sokolske zvezze“, katero je podal br. Rado Tušák. Brat Pevec precita za tem došlo pismo brata Smrtnika, nač. „Slov. sok. zvezze“, tičoče se 25 letnice obstoja in 20 letnice blagoslavljanja zastave. Enoglasno se je sklenilo, da se slavnost vrši na vsak način prihodnje leto in sicer v širjem obsegu. Br. Ig. Šijanec nam je v tem pritrdil, kajti Mozirje je bliže železnice v primeru z Gornjim gradom, in če je letos tam uspela slavnost pri najhujšem vremenu povoljno, in ni bilo deficit, tudi tukaj ne bo. Vso stvar o nadaljnjih ukrepih je sprejel odbor. Sklenilo se je tudi, da se skliče meseca februarja ali marca izvanredni občni zbor, ki ima nalogo, sklepati o posvetovanju odbora glede te točke. Pravila se niso čitala, pač pa so se razdelila med brate Sokole in razjasnil se je pomen našega društva in Sokolstva sploh. Novi odbor se je volil vzklikom in sicer: Starosta: br. Rudolf Pevec; podstarosta: br. August Druker, e. kr. notar, Gornji grad; odborniki za Mozirje: br. br. Tušák, Lipold, Paš, Konešnik, za Braslovče: br. Stergar. Upisalo se je lepo število novih udov, ki so nam obenem naznani veselo vest, da pristopijo še drugi narodujaki, ki so pa bili tudi zadržani. To nas vzpodbuja. Obenem se je naročilo odboru, naj preustroji pravila po od „Zvezze“ vposlanih „vzornih“ pravilih ter dodene še točko, tičoče se ustavovitve „ljudske knjižnice“. Za to je obljubil br. častni starosta Marko Lipold 100 knjig, za kar se mu je v naprej izrekla zahvala. H koncu je poročal br. starosta, da priredi „Savin. Sokol“ letošnji predpust veliko maškarado s plesom. — Ako pogledamo v preteklost, nas vzradosti, ko vidimo, kako krepko se dviga naš Sokol, kako vidno mu rastejo moči, ko je še pred letom sladko in mirno spal, ne meneč se za svet. Ponosna sme biti Savinska oolina, ponosno sme biti Mozirje, da ima zopet Sokola, ki želi procvitati in se razvijati okolici v ponos, narodu v korist. Na noge tednj oni, ki ste nam še tuji, približajte se še vi, bodimo vsi eden in nikdar se nam ne bo batil nasprotnika. Kakor nam je pokazal letošnji občni zbor, ki nosi številko XXIV., nam ni še zapeta zadaja pesem, kakor to žele naši nesomišljeniki. Vsi na branik, in zmaga bo sijajna! Nazdar! Povdarjati in priporočati bi še bilo, da delujta „Sokol“ in „Narodna čitalnica“ skupno, ker sta se oba baš zadnji čas okreplila. Bilo bi lepo in dobro!

Domače in druge vesti.

Cenjene naročnike opozarjam, da je na današnjih ovojnih listih natančno zaznamovano, do kedaj je kateri plačal; opozarjam in prosimo one, ki so zaostali z naročnino za I. 1905, naj jo poravnajo do novega leta, ker se jim sicer list ustavi. — Umenjamo še, da izhaja „Domovina“ od novega leta 1906 trikrat v tednu in stane celoletno 12 kron.

Upravništvo „Domovine“.

— Narodna čitalnica v Celju priredi kakor vsako leto Silvestrov večer dne 31. grudna v veliki drorani Narodnega doma z mnogobrojnim in zabavnim vsporedom. Iz prijaznosti sodeluje „Celjsko pevsko društvo“, ki nastopi v zborih in solospevih. Svira polnoštevilna narodna godba. Opolnoči: Alegorija (letni časi pozdravlja Novo leto) priredi g. Benčan. Gledališka predstava: Putifarka, burka v jednem dejanju. Osebe: Tkalec, tvorničar: Lujiza, njegova žena, Rebeka, služkinja, Markovič, tenorist, Kisliča. Srečolov, prosta zabava, ples. Začetek ob 8. uri zvečer. Vstopnina: 50 vin. Člani čitalnice so vstopnine prosti.

— Občni zbor „Celjskega pevskega društva“. Še enkrat opozarjam vse člane na redni občni zbor, kateri se vrši v soboto, dne 30. t. m. ob 8. uri zvečer v čitalniških prostorih „Narodna doma“ s sledenim dnevnim redom: 1. Pozdrav predsednika. 2. Poročila funkcijonarjev. 3. Izvilitev novega odbora. 4. Slučajnosti. Če ob 8. uri občni zbor ni sklepčen, se vrši pol ure pozneje drug občni zbor, kateri je sklepčen pri vsakem številu navzočih članov. Ker je postal „Celjsko pevsko društvo“ eno najvažnejših in tudi eno najdelavnejših slovenskih društev v Celju, zato je pričakovati, da bodo število navzočih članov izvanredno veliko, ker je ravno od sklepov občnega zbora odvisno delovanje celega društvenega leta. Zato prosimo mnogobrojne udeležbe članov.

— Poučna predavanja. Odbor „Narodne čitalnice“ v Celju je razglasil v eni zadnjih številk „Domovine“, da se vrši še meseca dec. t. l. poučno predavanje v „Narodnem domu“, a minul je december in predavanja ni bilo. Treba bodo kakor v Žalcu, da se zganejo tisti sloji, kateri so potrebni ponaka in si ga tudi želijo, ker se hočejo izobraziti, ter si priredejo sami pončna predavanja.

— Slovenska gimnazija. Kako malo se vlada zanima za slovenske otroke, kažejo tako žalostne razmere v zdravstvenem oziru na naših slovenskih gimnazijskih razredih. Med tem, ko se morajo na vsaki ljudski šoli pometati vsaki dan vsi razredi, da se ne nakopiči prah, se pometajo učni prostori na slovenski gimnaziji, katera se nahaja v stari hiši, samo dvakrat na teden! Ni čuda, če se vzdigujejo, posebno po sredah in sobotah oblaki prahu za vsakim učencem, če gre po sobi. In ta prah morajo dihati v sebe dečki, katerih pljuča se nahajajo ravno v razviju. To je neodpustljiv greh na zdravju učencev se mladine, katera mora itak ves dan in inače že zduhlih prostorih sedeti, in to občuti posebno britko v mrzlem zimskem času, ko morajo biti okna zaradi mraza ponajveč zaprta. Mi stavimo na kompetentno ravnateljstvo, oziroma vodstvo vprašanje, ali bi se ne dalo tem žalostnim zdravstvenim razmeram takoj odpomoči s tem, da se dajo učni prostori pomesti vsak dan.

— Nemška pripravnica. Opozarjam na današnji drugi članek posebno tiste starše, kateri imajo namen dati sina v gimnazijo, ter jim svetujemo, naj naprosijo že zdaj enega izmed gg. učiteljev, da pripravi dečka za vsprejemni izpit, da na ta način prihranijo sebi stroške za eno leto, fantu pa eno leto življenja. Če se bode že zdaj za to pobrigali, naj bode prepričan, da bodo napravil fant z lahko sprejemni izpit že 15. julija. Ravno tako prosimo gg. učitelje in gg. duhovnike, da opozorijo starše na nadarjene otroke ter jim gredo pri pripravljanju za izpit rade volje na roko. To je velik del narodnega dela, narod vam bo zanj hvaležen. Uredništvo je z veseljem pripravljeno dati na željo pojasnila o zahtevah pri sprejemnem izpitom v gimnazije in ravno tako glede splošnih denarnih stroškov, kateri so neobhodno potrebni pri študiranju.

— Savinjska podružnica slovenskega planinskega društva je imela 27. t. m. v Celju svoj občni zbor, kateremu je predsedoval načelnik g. nadnčitelj Kocbek iz Gornjega grada. Od osrednjega slov. plan. društva je došel k zborn g. prof. Macher. Predsednikovo poročilo naznanja, da je podružnica imela enega časnega uda, 22 ustanovnikov in 83 rednih udov. Storila je podružnica po natančnem izvestju predsednikovem in tajnikovem (g. učitelj Šijanec), kolikor so ji dopuščale skromne denarne razmere. Prelaz čez Kamniško sedlo, za katerega se je najbolj trudil častni ud g. prof. Frischaufl, bodo prihodnje leto dodelan in s tem tako olajšan prehod od Logarske doline v Bistriško (Kamnik). Deželni zbor štajerski je dal društvu 500 K, železniško ministrstvo 200 K podpore. Cesta iz Ljubnega do Luč je skoro dodelana ozir. popravljena v okrajno cesto. Od Luč do Solčave že imamo dobro cesto več let in iz Solčave v Logarsko dolino se bodo menda začela delati I. 1907. Z izboljšanjem cest je pričakovati večjega števila turistov v naše gore. Turistov je bilo letos v Kocbekovi koči pod Ojstrico 119 in razen teh so v kapelico tje prišli romarji iz Luč in Solčave. Na Menini je bilo 125, na Mrzlici 272 turistov. — G. dež. posl. dr. Hrašovec je poročal o razpravah v deželnem zboru štajerskem zaradi podpor v napravo cest v Savinjskih planinah. — Predsednikom je bil vnovič voljen g. Kocbek, tajnikom g. Šijanec, odbornikom pa g. dr. Vrečko in na mesto umrlega g. Božiča g. Franc Podbrežnik iz Bočne.

Zbor je izrekel gospodu predsedniku dolžno zahvalo za njegov neumoren trud za planinsko društvo, istotako g. tajniku Šijancu, g. dr. Hrašovecu in g. prof. Frischauflu. V častni spomin umrlima udoma gg. Rudolfu Kukec-u in Božiču so ustali zborovalci. Po vestno preudarjenem proračunu bodo društvo v bodočem letu imelo primanjkljaja 550 K, ako se ne najde prijatelji planin in ga pokrijejo. Naj bi se zato pri shodi vseh vrst nabiralo za naše planinsko društvo.

— Zahvala. Letos je bilo ob božičnici pri č. šolskih sestrach dne 22. t. m. obdarjenih 54 revnih dečkov tukajšnje šole z raznimi zimskimi oblačili. Vsem blagim dobrotnikom, ki so to omogočili, izreka podpisanc v imenu obdarencev tem potom najiskrenejo zahvalo.

Vodstvo okoliške deške ljudske šole v Celju.

dne 23. decembra 1905.

Armin Gradišnik,
šol. vodja.

— Dražbanje časnikov za podnaročbo se vrši dne 29. decembra ob 8. uri zvečer v čitalnici v Celju. Člani se k temu dražbanju uljudno vabijo.

— „Koncertni odsek“ učit. društva za celjski in laški okraj je v svoji zadnji seji sklenil, da se vrše pevske vaje na dan vsakokratnega društvenega zborovanja od pol 9. do pol 11. predpoldan. Prva vaja je na dan sv. Treh kraljev v okoliški šoli v Celju. Vsi cenj. udje pevskega zpora se prosijo, da vaje pridno in točno obiskujejo, ter se za prvo vajo nanci (3) Jankner-jeve meš. zbole, koje blagovoli vsak s seboj prinesi.

— Slovenske občine, naprej! Občina Sp. Dolič v konjiškem okraju je sklenila v svoji seji dne 11. novembra 1905, da se bodo odslej sprejemali uradni dopisi samo v slovenskem jeziku pisani in naslovjeni. Nemške uradne dopise in ukaze sme župan nerešene vrniti. — Živila zavetna slovenska občina! Naj sledi še množina spodnještajerskih slovenskih občin!

— Za splošno in enako volilno pravico se je v svoji seji izrekel že pred mescem dni občinski odbor v Dramlji. Dalje so se izrekle za njo občine Ljubno, Luče, Št. Ilj pri Velenju in Spodnji Dolič.

— Iz Vojska. Malokedaj, morda komaj vsako leto enkrat — če so ravno prišli boljši, lepsi časi — slišimo v Vojsku o kakem živahnjem pojavi narodnodruštvenega življenja. Kako težaven je pri nas vsak malenkosten korak naprej, kako se vse upira! Kolikrat je že vse zopet zastalo in zamrlo v času, ko je vsak, kdor še ni docela obupal, smelo pričakoval vsaj nekaj društvenega životarenja, če že ne krepkega razvoja in življenja društvenega! Slovenci in Slovenki od blizu in iz sosednih nam krajev, ki ljubite dobro, pošteno veselje, pridite v nedeljo popoldan (na starega leta dan) k nam v Vojsnik, gotovo vam ne bo žal uric, ki jih preživite z nami v domači, prisrčni zabavi, za katero bodo poskrbeli naši tamburaši in pevci. Na vsporedu je tudi gledališka predstava. Poleg zabavnega dela moramo pa odmeriti ta dan tudi precej prostora resnemu razgovoru, saj je to dan, ko snujemo v Vojsniku narodno čitalnico, ki bi nam naj označila lepo bodočnost. Vsem onim je namenjena, ki čutijo potrebo izobrazbe in pouka, ki ljubijo slovensko pesem. Slovenska mladina, fantje in dekleta, pridite ta dan, poleg veselega srca in vedrega lica pa prinesite seboj tudi nekaj smisla za resnobo. In vi, starejši, izkušenejši možje gotovo ne boste izostali! Na svidenje v nedeljo, dne 31. t. m. ob 4. uri popoldne pri Vrečerju.

Pripravljalni odbor.

— Letos poteče 200 let, odkar se je narodil v Arclinu pri Vojsniku slavni jezikoslovec in višji profesor dunajskega vseučilišča Ivan Žiga Popovič.

— Sv. Peter v Savinjski dolini. Občinske volitve dne 12. t. m. so se vršile precej mirno, skoraj brez vsake nasprotiške agitacije. Le enemu možn ni bilo nekaj po volji in je hotel delati zgago.

— Gotoveljska požarna bramba priredi v nedeljo, na starega leta dan ob 3. uri popoldne v prostorih g. Malgej-a predavanje: Prva pomoč pri nezgodah (med. R. Bergman). Vabljeni so člani, prijatelji požarne brambe, sploh vsi, ki se zanimajo za predavanje. Vstop brezplačen.

— Zahvala. Kakor lani je tudi letos g. drž. in dež. poslanec dr. Miroslav Ploj postal podpisancu šol. vodstvu v razdelitev med uboge učence razne snovi za obleko, s kajo se je letos obdarilo 14 revnih otrok, za kar se mu podpisano šol. vodstvo najtopleje zahvaljuje.

Šolsko vodstvo v Pristavi, 23. dec. 1905.

Fran Zopf, nadučitelj.

— Žalec. Na Štefanovo je priredila naša požarna bramba prav dobro obiskano zabavo — cel večer je bil jako animiran; tudi materialjni uspehi ni izostal — čez 200 K pripade fondu za nabavo parne brizgalne.

— Opozarjam na razpisano službo v Svetini nad Celjem. Šola je bila pred kratkim pomaknjena v I. krajevni razred, in je tudi kra-

mnogo mikavnejši in prijaznejši, kakor mnogo drugih, zakopanih v gorjance, ki pa so ostali v II. da celo v III. plačilnem razredu. Šola se v nekaj letih razširi, priprave se že vršijo! Stanovanje je čedno, vrt prostran, kurivo ceno. Zrak je zdrav, in idiličen kraj z romantično starodavno cerkvijo je po letu cilj premnogim izletnikom. Pot je zaznamovana, in z bližnjih vrhov je diven razgled do Solčavskih sneženih planin pa do Ptujskih gore! Sopoga voditeljeva poučuje lahko ročna dela! Natančneja pojasnila daje dragevolje okr. pom. učitelj Jos. Gosak na Svetini, pošta Celje.

— **Nemškatarska občina Gortina pri Vuzenici** (v zemljepisu „dobro“ podkovani nemški listi pravijo: pri Mariboru) je sklenila, da ne sprejema več slovenskih dopisov. Omenjam, da je po ljudskem štetju iz 1. 1900 v občini 211 Slovencev in 457 Nemcev. — Dobro, ako hočete tak boj, mi se ga ne strašimo. A samozavestno trdimo, da bode končal boj na vašo žalost! Na svidenje — pri Filipih! Slovenske občine, pomnite — i storite svojo dolžnost!

— **Slovenjegraški župan** Pototschnig je odložil svoje mesto.

— **Iz Studenic.** V naš slovenski trg se je priselil krojač, ki pa ima samo nemški napis. Če ga kmalu ne nadomesti s samoslovenskim napisom, mu bodo studeniški Slovenci zapeli pesem: „Svoji k svojim!“

— **V Studenjach** pri Poljčanah je umrl c. kr. poštni uradnik v Graden in cand. iur. Klemens Vobič.

— **Zavedna slovenska občina.** Družbi sv. Cirila in Metoda v prid bo po sklepu svoje odborove seje z dne 3. t. m. kolekova občina Partinje blizu Maribora odslej vsa svoja uradna pisauja. — Slava srenji, ki je prva storila na slovenski zemlji ta korak. Upamo, da jej kmalu sledi mnogo srenj; potem mesta — prvo, se ve, naša bela Ljubljana. — Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

— **Pri Malinedelji** je umrl vrl kmet Franc Gašparič.

— **Požar.** Pri Malinedelji je požar upepel mlin g. Mihaliča. — **V Rogaški Slatini** je zgorelo poslopje g. Antona Kureja.

— **Glavar Rajner** v Ljutomeru je po dveletnem „študiranju“ razveljavil občinske volitve v Sv. Jurju ob Ščavnici.

— **„Legionarji“ v Ptiju.** V nedeljo, dne 7. januarja 1906 nprizore vrli učiteljski gledališčni diletantje v gornjih prostorih ptujske „Čitalnice“ krasno slov. igro s petjem, „Legionarje“. Za sedaj samo opozarjam na igro, natančneje prihodnjie.

— **Ormož.** Vsled radodarnosti ormoških Slovencev je priredila ormoška slovenska šola — kakor vsako leto tudi letos, dne 21. t. m. božičnico. V sobi I. razreda je bilo postavljeni prijazno božično drevesce, zastavljeni z različnimi darovi. Učenci in učenke najvišjega razreda so proizvajali s spremjevanjem harmonija Petzovo božičnico, spevoigro z deklamacijami. Čisti glasovi, enakomerno in razločno izgovarjanje besedila, opazovanje dinamičnih fines, pogumen nastop: to so uspehi, s katerimi se učenci g. Dom. Serajnika lahko ponašajo. Starši so lahko ponosni na svoje otroke in svojo šolo. Le škoda, da ni bilo več občinstva; dobro izurjena deca bi bila vredna več poslušalcev. Vi, gg. učitelji, pa tega ne smatrazte za preziranje, ampak pogumno napredujte! Saj Vaši vidni uspehi ne izostajajo. — Po spevoigri je g. nadučitelj Rajšp govoril o veselih božičnih praznikih, se zahvaljeval ormoškim dobrotnikom za darove ter spominjal otroke na hvalenost. Nato se je vršilo razdeljenje darov. Obdarovanih je bilo čez 100 najrevnejših otrok z različnim blagom za obleko. Veselo je bilo gledati zadovoljne otroške obaze, ko so se vračali domov.

— **Piljštanj.** Dne 19. t. m. je zgorel županu Strašku hram. Vzrok požara ni znan.

— **Umrl** je v Sevnici ob Savi dne 26. dec. ob 11. uri dopoldne g. župnik Marko Črnko.

— **Brežice.** Brežički rodoljubi skrbe vsako leto za toplo hrano ter za obleko ubožnejše slovenske šolske mladine. Letos so priredili šolski prijatelji v „Nar. domu“ jaslice. Otroci so peli pod vodstvom marljivega učitelja gospoda Zupana več pesmi in prednašali „Štiri letne čase“. Navzočih je bilo razun otrok blizu 200 oseb. Po prednašanju so dobili ubožnejši otroci obleko in obutelj, vse pa še povrh slaščic. Posojilnica, edini slovenski denarni zavod v Brežicah, je poklonila v ta namen 100 K. Zapomnите si to, slovenski starši! Rodoljubi so darovali manjše ali večje svote. Posebna hvala za večer gre g. učitelju Zupanu, g. župniku Mešičku in g. katehetu Gorjupu.

— **Dobova pri Brežicah.** Dne 24. novembra 1903 je našel veleposestnik Ivan Gerjevič star. svoji dekli v kuhinji brez zaveti v krv. Imeli ste več ran na glavi; starejša, Kata Vrbešič, je bila po zdravniški izpovedbi nevarno, mlajša, Barbara Vrbešič, pa težko telesno poškodovana. Tekom časa ste v bolnišnici v Brežicah ozdraveli. Poizvedovanje je dognalo, da je nekdo v Gerjevičevi hiši vломil, pri čemur se je hudobnež na

roki poškodoval, ker so se našli na zidu, kjer je vломil okno, krvave sledi. V postelji omenjenih deklet pa je bil klobuk, baje last nekega Jožeta Zakošeka iz Odre na Hrvaškem, rodom iz Blance. Ker je Zakošek Baro Vrbešič prej snabil, je letel sum nanj. Orožniki so ga oddali takrat sodniji v Zagrebu, ki pa je Zakošeka kmalo spustila v prostost. Jože Zakošek je šel potem s svojim očetom Martinom Zakoškom v Ameriko, odkoder sta se pred kratkim vrnila. — Ko je šel Martin Zakošek na obisk v Blanco, so ga vjeli orožniki in ga izročili sodniji v Brežicah, in ko je prišel sin Jožef popraševal za očetom, so storili ž njim enako; sedaj se vrši preiskava.

— **Izprševalna komisija za gimnazije in realke.** Gosp. dr. Karel Štrekelj, izredni profesor na vseučilišču v Gradcu, je imenovan članom znanstvene izprševalne komisije za učiteljstvo na gimnazijah in realkah in za strokovnega izprševalca za slovenščino in srbohrvaščino.

— **Občni zbor narodne čitalnice v Mozirju.** Uvideli smo, da naš glas ni bil zastonj, da se Mozirčani vedno oglasijo vsaj še v zadnjem treh letih. Znano je, da je pred leti spala čitalnica in ni bilo mož, ki bi jo mogli spraviti zopet na noge. Slednjič so se vendar pojavili, a do letos je delal večinoma le odbor — sam. Najbolj si je pač prizadeval spraviti narodno čitalnico zopet na noge rajni zdravnik dr. Ferdo Böhm, ki je s pravtako delavnikom g. Fel. Tribučem delal tako dolgo, da so se dobili še drugi in njima pomagali — a žalibog, smrtna kosa nam ga je prezgodaj pokosila. Ko je odšel g. Armič, se je nagibalo družtvu k padcu, a ostalo je še vendar, in danes se je nad vse pričakovanje okreplilo. Prvomestnik g. Rud. Pevec je pozdravil navzoče in naglašal važnost obstoja družtva. G. Fel. Tribuč je poročal o blagajniškem stanju mesto odhajajočega g. Davorina Videčnika. Navzoči so izrazili odhajajočemu blagajniku najsrečnejo zahvalo za njegovo posrtvovalnost. Posebej se je naglašal njegov plemeniti značaj, ker je, čeprav je bil svoj čas orožnik, vendar ohranil narodno zavest in jo bo tudi v bodoče, dasi mu je nov dom med trdimi Nemci na Koroškem. Financijsel stoji čitalnica trdno, da ji je sigurna lepa bodočnost. Tajnik je poročal, da je družtvu preteklo leto priredilo dve lepo uspeli veselici ter predlagal, naj tudi letos ne spi. — Javilo se je lepo število novih udov. Izvolil se je sledeči odbor: Prvomestnik: Rudolf Pevec; namestnik: Feliks Tribuč; tajnik: Rado Tušák; odborniki: Ivan Brezovnik, Ivan Cesar in Ivan Vajt. — G. Alojz Goričar je daroval čitalnici 20 K. — Sledili so razni predlogi. Sklenilo se je, da se naroči humoristični list „Osa“ in glasilo koroških Slovencev „Mir“. Prvomestnik je predlagal prijateljske sestanke v čitalniških prostorih. Določili so se večeri vsako sredo, ker se bo s tem družtvu znatno ojačilo in privabilo tudi druge še neunde pod svoj krov. Občni zbor je odstopil odbornu nadaljnje premišljevanje o zimski veselici. Gosp. Strenčan je obljudil prepustiti prostore družtvu brezplačno. Tako torej še naša narodna čitalnica ni ob robu, ampak bo krepko vztrajala. Vabimo vse, ki se zbora niso mogli udeležiti, a žele vendar za mal denar čitati raznovrstne knjige in časopise, v naš krog. V bodoče se bodo delile družstvene knjige udom, da tudi doma lahko čitajo. Ure za izposojevanje so določene na nedeljske predpoldneve. Požrtvovalnemu bivšemu blagajniku g. Videčniku pa še enkrat: srečen pot!

— **Ziče.** Veselica, katero je priredilo naše bralno družstvo dne 26. t. m. se je obnesla nad vse pričakovanje i v gmotnem i moralnem oziru. Kdor misli, da je na kmečkih odrih nemogoče uprioriti igre, ki bi se igrale z isto sigurnostjo in preciznostjo kakor po večjih mestnih odrih, kdor misli, da se naši fantje in dekleta ne znajo vživeti v svoje nloge in nuditi občinstvu nekaj umetniškega, kdor hoče videti kretanje naših igralcev, tega vabimo na novega leta dan, ko se bo igra na splošno željo vnovič uprizorila, da se osebno prepriča in ne bode nam mogel predbacivati pretiravanja. — Kdor vidi na kmetskih odrih slične uprioritve, mora priznati, da leži med našim ljudstvom mnogo zakopanih talentov, da spijo v njem velike duševne sile, ki rodijo, prebjujene po pravem faktorju, sadove občnega občudovanja. — Da se pa doseže pri igrah večji uspeh, odgovarjati mora pri dejanjih tudi scenerija. — In tudi tej točki se je pri nas popolnoma ugodilo. Dozdevalo se nam je, da smo v velikem gledališču, kjer se spreminja prijazna vas veselih Krtincev, obdana z zelenimi gozdji in bujnjimi travniki z lepo očedeno hišo vaškega gostilničarja, kjer se zbirajo vrali možje in fantje iz Krtin pri časi rujnega vinca, ugibajoči požigalca hiše veleposestnika Brežnika. — In vse to je plod domišljene umetnika — samouka, g. župnika, ki ima zaslugo, da je napravil iz kmečkih fantov vrle tamburaše in — skoraj ne trdim preveč — neprekosljive igralce. Kdor hoče videti, kako igrajo žiški fantje „Novi zvon na Krtinah“, naj pride torej na novega leta dan na zborovanje žiškega br. dr., pri kateri pričožnosti se bo igra ponovila in se prepriča z lastnim očmi.

— **Odsek za vseslovenski legitimacijski listek** opozarja sedaj, ko so občni zbori na dnevnem redu, vsa slavna društva, da uvedejo „dru-

štveno izkaznico“, ki se prodaja v korist družbe sv. Cirila in Metoda. Vseslov. leg. list je rodila neobhodna potreba. Njega razširjenost in mnoga priznanja kažejo, kako je društvo vstreženo ž njim. Zanimanje zanj raste od dne do dne in to ne le pri nas, ampak tudi pri bratskih nam Hrvatih. En komad leg. lista kot društvene izkaznice velja 20 vin., kot vstopnice pri veselicah 10 vin. Na zahtevo razpošiljam tudi leg. list s plačilno lestvico. — Naročila in informacije naj se pošiljajo na naslov: Odsek za vseslovenski leg. listek. — Dunaj VIII/1. Alserstrasse 7. II. 17.

— **Vseslovenski leg. listek** kot društveno izkaznico so uvedla sledeča društva: akad. društvo „Zarja“ v Gradcu — 20 kom., izobraževalno podporno in zabavno društvo „Zvezda“ na Dunaju — 50 kom., akad. društvo „Danica“ na Danaju — 50 kom., slov. delavsko podporno društvo v Celju — 100 kom.: kot vstopnico k veselici pa je naročilo „šmarsko bralno društvo“ 60 kom. — Ob enem se obračamo na vse tovariše akademike in dijake, da pridno agitirajo za to za družbo sv. Cirila in Metoda tako važni legitimacijski list. Odsek za vseslovenski leg. listek.

— **Za župana v Opatiji** je izvoljen zopet dosedanji župan odv. dr. A. Stanger.

— **Razpis častnih nagrad družbe sv. Mohorja.** Odbor družbe sv. Mohorja naznana, da je obrok za določiljanje rokopisov na razpis od dne 17. grudna 1904 podaljšan do dne 30. aprila 1906.

— **Odlikovanje.** Slovenski tovarnar mila v Trstu, g. Josip Jaklič, posestnik tvrdke „Franjo Mainardis“, je bil odlikovan na prvi vzorčni razstavi v Palermu z diplomo in zlato kolajno. Slovenski trgovci, naročajte pri tem slovenskem trgovcu milo, ki je potrebujete za razprodajo!

— **Lahonski Trst — država v državi??** Za kake maleenkosti se imajo boriti tržaški Slovenci, kaže sledeči slučaj: Že 18 let se bore za to, da bi smeli napraviti slovenski napis na nagrobnem spomeniku Viktorja Dolenca, 18 let že se bore proti politični združljivosti in narodni nestrnosti, ki se ne zaustavlja niti pred veličastjo smrti. Na pritožbo, ki jo je vložil v imenu odbora za Dolencov spomenik dr. Rybač, je odgovoril mestni magistrat, da je temeljno, splošno pripoznano ustavno pravo zakonodajalnih zastopov, da si sami izključno določajo poslovne in poslovni jezik. Sicer ne razumemo, kaj ima napis na nagrobnem spomeniku opraviti s poslovnim jezikom občine, — a tržaški magistrat, na katerega čelu stoji jurist dr. Sandrinelli, že mora to znati. Nas pa dalje naravnost muči radovednost, bode li naša „nepristranska“ vlada še dolgo dopuščala in baš v tem slučaju dopustila takšno perhoreširanje (preziranje) osnovnih državljanov zakonov, po katerih XIX. členu je zajamčena vsem jezikom enakopravnost v soli in javnih uradih, tembolj — na grobiščih. — Preprčani smo, da tržaški Slovenci vtrajajo v boju za to trohicu pravice, ki za splošnost sicer ni baš velikega pomena, a je za lokalni boj za jezikovne pravice na vsak način pomembna.

— „**Orient-express**“ preko slovenskih dežel in Hrvatske. — Znano je menda, da je bila doslej najkrajša zveza Angleške preko Pariza na vztok preko Strassburga, Monakovega, Dunaja, Pešte in češ balkanski polotok. Ako pa pogledamo železniški zemljevid, najdemo mnogo krajev zvezno čez dolino reke Pada (Po), torej črta Pariz-Zeneva - Brique - Arona - Milan - Benetke-Nabrežina-Ljubljana - Zidan most - Zagreb-balkanski polotok. Ker je Francoska zvezala Ženevo-Brique, torej premagala težko visoke gorovje Jure, in ker je Švicarska prodrla visoki Simplon in tako zvezala Brique z Milanom, je ta pot odprt. Izračunano je, da znaša daljava sedanje poti „Orient-expressa“ preko Ulma-Strassburg-Dunaja 2057 km, nova pot preko Italije, Slovenske in Hrvatske pa bi znašala 1950 km. — Neki francoski strokovnjak je to idejo predložil zagrebški trgovsko-obrtni zbornici v pretres, in ta je v svoji zadnji seji sklenila, da stopi v očigled važnosti osnove za hrvatsko ozemlje v zvezi z vsemi domaćimi in inostranimi činitelji. — Mislimo, da je baš tudi za Kranjsko zadeva nemale važnosti!

— **Hrvatsko vseučilišče v Zagrebu** šteje v tekočem zimskem semestru 1247 slušateljev, to je število, ki ga do sedaj še ni doseglo in ki jasno priča, da se hrvatska „alma mater“ krepko razvija in lepo napreduje. Na vseučilišču je 722 juristov, 262 filozofov in 96 teologov. Ženski slušateljic je v vsem 14, ki vse poslušajo filozofijo. Na vseučilišču je 48 farmacevtov. Gospodarsko akademijo obiskuje 35 slušateljev.

— **Pravica na Hrvatskem.** V Zagrebu so našeli 31. decembra 1800 27.664 moških. Od teh jih je bilo 14.275, ki so že prekoračili 25. leto. Med temi je bilo 2117 inozemcev, ki po zakonu ne morejo imeti volilne pravice; ostane še torej 12.258 moških, ki so bili hrvatski državljanji. Izmed teh je imelo volilno pravico za sabor samo 2883 oseb, 9375 moških je pa bilo izključenih od volilne pravice. Ker voli Zagreb 3 poslanca v sabor, je potem takem odpadlo na enega poslanca 921 volilcev.

— **Tečaj za pouk analfabetov.** Mlad, revn učitelj v Zagorju na Hrvatskem, blizu Ogulin,

Franc Radej, je osnoval s svojo ženo, bivšo učiteljico, pred kakimi desetimi dnevi v kraju, kjer službuje, tečaj za pouk analfabetov. Vpisalo se je 80 obiskovalcev, odraslih in mladih, 50 žen in 30 možkih. Očividec pravi, da vsi sijajno napredujejo, oba učitelja pa (mož in žena) vršita svoje delo z radostjo in krepko voljo.

— Po nedolžnem obsojen profesor. Profesor na mornariški šoli v Kotoru, M. Radulovič, je bil radi nekega nenravnega čina, ki ga je baje zakril, obsojen na petmesečno ječo: obenem je tudi izgubil službo. Ko je kazen prestal, se mu je posrečilo dokazati svojo nedolžnost. Vsled tega se mu je zopet vrnil naslov profesorja in se mu priznala pokojnina 4000 kron in odškodnina 60.000 kron za po nedolžnem prestano kazeno.

— Kako velik je Dunaj? Leta 1903 je imel skupno 34.888 in 397.402 stanovanja. Prebivalcev je bilo konci leta 1903: 1.797.992. Isto leto je bilo na Dunaju sklenjenih 16.889 porok. Umrlo je leta 1903 32.818 oseb, 54.623 otrok je bilo rojenih, med temi 16.700 nezakonskih. Domovinsko pravico je dobilo 12.628 domačinov in 722 inozemcev. Dunaj ima 2305 cest, 117 cerkv, 204 kaple, 18 tempeljnov, nadalje 61 javnih spomenikov, 66 na prostem stoječih verskih spomenikov in 34 monumentalnih vodnjakov.

— Otroci na švicarskih železnicah. Da se izognejo prepirom na želežnicah glede starosti potajočih otrok, so švicarske družbe uvedle merjenje otrok. — Otroci, ki niso visoki 60 centimetrov, ne plačajo voznine, oni, ki pa ne dosežejo visokosti 1 in pol metra, plačajo samo polovično vozino.

— Kultura v Italiji. Italijanski naučni minister je odredil preiskavo, ki naj dožene, koliko analfabetov je še v Italiji. Pri tej preiskavi se je pokazalo, kakor piše „Patria“, kako žalostne so kulturne razmere v Italiji. V 69 provincijah (pokrajnah) laškega kraljestva ne zna 60 odstotkov ljudi ne čitati ne pisati. Največ analfabetov je v Italiji okoli Palerma (62 $\frac{1}{2}$ %), v Sardiniji (72%) in v Kalabriji (78%).

Društveno gibanje.

— Narodna čitalnica v Vojniku. Dne 31. decembra t. l. ob 4. uri popoldan se vrši v Vojniku v prostorih g. Vrečerja ustanovni občni zbor narodne čitalnice.

— Braslovče. Vsled sklepa c. kr. okrožnega kot trgovskega sodišča v Celju od 29. novembra 1905 Firm 375/5. Gen. I. 255 sklicujemo s tem izvanredni občni zbor „Kmetijskega društva v Braslovčah, registravane zadruge z omejeno zavezo“, kateri se bode vrsil v nedeljo dne 28. januarja 1906 ob 1/2 10. uri dopoldne v stari šoli v Braslovčah. Dnevni red: 1. Razdržba in likvidacija zadruge. 2. Volitev likvidatorjev. 3. Slučajnosti. K obilni udeležbi vabi vse one, ki so svojcas pristopnilo vplačali načelstvo. Opomba. Za slučaj, da bi občni zbor ob 1/2 10. uri dopoldne ne bil sklepčen, se sklicuje obenem s tem na isti dan, na istem kraju in z istim dnevnim redom ob 10. uri dopoldne drug izvanredni občni zbor, kateri bode sklepčen pri vsakem števila navzočih zadružnikov.

— Bralno društvo v Škalah ima na dan Novega leta 1906 svoj redni občni zbor po večernicah v gostilni pri „Dolfu“ s sledenjem sporedom: 1. Pozdrav predsednika. 2. Poročilo starega odbora in odobritev računov. 3. Volitev novega odbora, pobiranje udružne in sprejem novih članov. 4. Predlogi in nasveti. Med posameznimi točkami svirajo tamburaši. K obilni udeležbi vabi odbor.

— Konjiško društvo zmernosti ima v nedeljo, dne 31. decembra t. l. po večernicah drugi glavni zbor z istim sporedom, kakor dne 24. t. m., ker se je na dan udeležilo pre malo p. t. ndov. Na mnogoštevilno udeležbo vabi učudno t. ē. predsednik Jurko.

— Učiteljsko društvo za konjiški okraj zbornje dne 4. januarja 1906 ob 1/2 11. uri dopoldne v okoliški šoli v Konjicah po sledenjem sporedom: 1. Zapisnik. 2. Letno poročilo tajnice. 3. Letno poročilo blagajničarice. 4. Dopisi. 5. Pogovor o novem šolskem in učnem redu. 6. Vprašalna skrinjica. 7. Predlogi in nasveti. K obilni udeležbi vabi odbor.

— Bralno društvo v Pišecah ima 1. januarja 1906 t. j. na novega leta dan ob 1/2 3. uri popoldne občni zbor v šolskem poslopju. Spored: 1. Predavanje o koristi bralnih drnštev in o izobrazbi ljudstva. 2. Poročilo predsednika o delovanju bralnega društva v pret. letu. 3. Poročilo tajnika in blagajnika. 4. Volitev novega odbora in predsedništva. 5. Razni predlogi in nasveti. K obilni udeležbi vabi odbor.

— Prostovoljno gasilno društvo pri g. Jurju ob Ščavnici priredi v nedeljo, 31. t. m. Silvestrov večer z običajnim sporedom v gostilni g. Kretove. Svira drnštvena godba pod vodstvom g. Vogrliča. K obilni udeležbi vabi odbor.

— Društvo „Narodna čitalnica v Ptaju“ obhaja dne 21. dec. t. l. ob 8. uri Silvestrov večer v „Narodnem domu“. Zabavni del obsega gledališko predstavo, petje, tamburanje itd. Na udeležbo vabi odbor.

— Vabilo. Učit. društvo za ptujski okraj ima v četrtek, dne 4. januarja t. l. ob 1/2 11 uri dopoldne v okoliški šoli letni občni zbor z naslednjim dnevnim redom: 1. Letno poročilo. 2. Volitev odbora. 3. Volitev pregledovalcev računov. 4. Poročilo zastopnika v okr. šol. svetu. 5. Nasveti. K prav obilni udeležbi vabi predsednik Kopič.

— „Čitalnica“ v Ljutomeru priredi na starega leta dan t. j. 31. t. m. s sodelovanjem „Slov. pevsk. društva“ in „Murskega Sokola“ v restavraciji g. J. Kukovca v Ljutomeru „Zabavni večer“ z zanimivim vsporedom. I. Koncert. (Petje moških in meš. zborov ter tamburanje.) II. Kinematograf: a) Lotmerk z okolico v slikah; b) žive slike. III. Burka: „Gluh mora biti“. IV. Alegorija. — Začetek točno ob 7. uri zvečer. Vstopnina: Sedeži po 60 in 40 vin. Galerija 30 vin. Stojišča po 20 vin. — K prav obilni udeležbi vabi odbor.

— „Naprej“ v Gradeu priredi svojim člancem Silvestrov večer v nedeljo, dne 31. t. m. v restavraciji pri „divjem možu“, Jakominigasse 3 (klubova soba na desno) z običajnim vsporedom. Posebna vabila se niso razposiljala. Slovanski gostje dobro došli! Odbor.

Dopisi.

— Luče. Po raznih zaprekah se je začela stavba nove dvorazrednice v Lučah v spomladni leta 1904. Stavba je bila dovršena letosno jesen. Kolavdacija, kateri je načeloval c. kr. namestniški svetnik baron Apfaltrer, in katere so se udeležili c. kr. nadinžener Butta, c. kr. okrajni nadzornik g. Supanek, c. kr. okrajni zdravnik g. dr. Keppa, župan in udje kraj. š. sveta, se je vršila 6. decembra t. l. Člani komisije so se obče pohvalno izrekli o pravilnem in dobrem stanju krasnega poslopja. Poslopje je zdano po najnovejših pedagoških in zdravstvenih predpisih. Podjetnik je bil tukajšnji trgovec g. R. Bratanič. Zidarsko delo je vodil zidarski palir Franc Marovt iz Ljubnega, kateri je to težavno in odgovorno delo popolnoma vsem zahtevam ustrezajoče dovršil. Znan je kot veden in razumen vodja, zato se mu slobodno taka in še večja dela zaupajo ter je vse pripravljen vreden. Tudi mizarsko delo, katero je bilo izročeno domačemu mojstru Francu Cigalu, je povsem hvalevredno. Blagoslovilje se je vršilo 11. grudna. Po običajnih obredih so se otroci in občinstvo podali v novo šolo, kjer je nčne in, druge prostore blagoslovil g. župnik Fr. Lekše in nagovoril deco v primernih besedah. V šoli je imel še nagovor g. nadučitelj Fr. Žemlič, dalje krajni šolski ogleda Peter Wndler, nadučitelj na Ljubnem. Za telesno postrežbo otrok sta podarila potrebno kraj š. svet in znani dobrotnik šolarjev Zanier & Sin, za kar se mu v imenu učencev šolsko vodstvo zahvaljuje.

— Spodnja Poljskava. Naše nemškutarske duše se ne morejo pomiriti še vedno vsled zadnjih volitev in izpuščajo svoj žolč v ptujskem Štajercu. Svetujemo jim naj se nikar preveč ne jezé, ker jeza škoduje. Hočemo v bodoče poskrbeti, da jim ne bo pri raznih volitvah treba imeti toliko stroškov za napajanje in nasičenje volilcev. Narodnih izdajic, ki se sramujejo svoje slovenske matere in svoje rodne zemlje, ki ne delajo po svojem prepričanju, ampak po receptu pragerskih renegatov, ne moremo vpoštovati. Dolgo časa smo čakali in mirovali, sedaj pa hočemo delati na to, da iztrebimo nemčurško kal, razkrili bodemo vsako najmanjo stvar, da prepričamo ljudstvo o umazanih nemčurskih nakanah. Prizanašali ne bodoemo nobenemu, tudi našim Slovencem ne. Imamo pri nas nekaj Slovencev, ki na tihem igrajo nemčursko ulogo; pa saj ni čuda. Kdo neki se zmeni za nas Spodnje Poljskavljane? Nikdar se ne priredi od narodne strani kakšen shod. Imamo 3 stalne govtine in niti ena nima naročenega kakega slovenskega lista, ampak samo nemške, kakor da smo v blaženi Prusiji. Se celo „Marburgerco“ imamo, ki ob vsaki priliki sramoti in psuje Slovence. Ali se smemo potem čuditi, da vlada med nami narodna nezavednost in zaspanost. O Božičnih praznikih otvorí svojo gostilstvo g. Kikar. Radovedni smo, ali nam bo g. Kikar naročil slovenski časopis ali ne. Nam se zdi gostilna brez časopisa kakor krava brez rogov. Upamo, da nam g. Kikar ustreže in naroči „Domovino“, da bomo imeli Sp. Poljskavljani vsaj eno gostilno, v koji se bo nahajal slovenski časopis.

— Sv. Križ na Murskem polju. Bliža se nam novo leto. Kakor vsak pameten gospodar dela ob koncu leta račune, tudi nam ne bode odveč, ako pogledamo ob koncu leta našo narodno bilanco. Bilo je pred leti v našem kraju več narodnega življenja, a v zadnjih časih smo nekako otrpnili. Ako imamo pred očmi moto: Kdor ne napredne, zaostaja — spoznamo, da se same čutimo krive. In zakaj je temu tako? Odgovor je lahek. Krivi smo mi, kriva so društva, ki bi morala razviti več delovanja.

Naše ljudstvo ni brezčutno za narodno samozavest, a treba mu je netiti navdušenje, dajati mu poduka, kazati mu pot, po kateri naj hodi, treba mu podati načrt, da pridemo do cilja. In v tem se v našem kraju mnogo greši. Res da imamo nekaj društev, skoraj bi rekeli, potrebnih in nepotrebnih; a kaj nam pomagajo, če živijo tja v en

dan, toliko, da so! Obče znano je, da se naše ljudstvo navduši največ potom priredeje veselic in zabav, pri katerih nastopijo razni govorniki, ki vnemajo sreca za samopomoč, za delavnost in dosegajo naših pravic.

Ker pa gotovo ta ponizea dopis ne bude sprejet z zadovoljstvom, ampak morebiti celo z nevoljo, zato poglejmo malo naše politične razmere. Naša fara je popolnoma slovenska, a koliko je v naši fari občinskih zastopov, ki bi kot avtonomni uradi sklenili, da je njihov poslovni jezik edino slovenski ter se poslužili te nam po § 19. ustawe nam zajamčene pravice; koliko je občin, ki bi se izrekle javno za splošno in enako volilno pravico ter tako omogočile našim g. drž. poslancem delovanje, kakor je pred par tedni opominjala „Domovina“.

Poglejmo še eno stran. Družba Sv. Cirila in Metoda je založila razne reči, ki se prodajajo njej na korist, na primer: Cikorijski, milo, vžigalice, peresa, svinčnike, voščilo itd., a od vseh teh dobimo v eni naših trgovin le vžigalice. Pač veliko bi se pomagalo naši prepotrebni dr. sv. Cirila in Metoda, če bi sami vse to zahtevali. In tudi trgovina — če je slovenska — bi sama morala za to skrbeti. Na drugih trgovinah zopet se bleste napiši kakor: . . . tt . . . ch . . . nn; s temi bi pač morali drugače obračuniti. V zadnjem času se je zablestil še eden tak . . . nn . . . Če kmalu ne izgine, se še oglašimo. Po letu je bila letos vročina, da smo izpili mnogo piva, a delniškega še pri Sv. Križu nismo poskusili. Človek bi res mislil, da nismo na Slovenskem.

Čujemo, da se pripravlja bralno društvo na neko veselico; da bi le bilo res. Mlađeniška zveza je pa menda odšla s svojim ustanoviteljem drugam. Bialno društvo, vzdrami se k krepkemu življenju, vzdigni prapor samopomoči, ker — voditeljev manjka.

— Sv. Barbara v Halozah. V „Domovini“ naznajan vinski sejem, ki se je vršil tukaj 14. decembra, se je kaj vrlo obnesel. Udeležilo se ga je 172 posestnikov s 6150 hl vina. Po starosti je bilo iz leta 1890 tega 12., 1895. 30. 1902. 60. iz 1903. 49. iz 1904. 354 in iz 1. 1905 pa 5645 hl. Po barvi je bilo vse drugo vino belo, le 4 kleti so imele zastopano tudi rudeče vino, ozir. črnino. Kar se tiče naposled trdnih vrst, je bila velika večina pridelka iz gorie z mešanim nasadom, samo pri enem posestniku smo našli muškatec, pri 2 šipon, pri 4 risling in pri enem pa silvaner. Po slednjih vinih je pa tudi samo eden kupec povpraševal, pa še temu so bila predraga. Kar se še konečno tiče cene, je bila razlika večja kakor v okusu. Napisane smo našli za liter vse ravne številke med 40 in 80 vinarji. Plačevalo se je še dokaj dobro, kajti prodajalo se je povprečno samo za 4 vinarje nižje, nego je bilo cenjeno. Najceneje se je plačal liter po 36, najdražje pa po 56 vin. 60 vin. in več cenjeno blago je ostajalo na sejmu.

Obilica na sejem postavljenega vina je kupce iznenadila in dolgo se niso mogli odločiti, kje bi kateri začel kupovati. Že so sejmarji postali nevoljni in marsikateri izmed njih je takoj svoj vzorec pobral in odišel, ker je mislil, da njegovo blago ne ugaja. Stopav proti 3. uri — o poldne se je sejem začel — je postal na sejmišču živahnejše. Dosti jih je odišlo na hodnike in celo na cesto, da so se ložje razumeli.

Ob 4. uri se je dvorana polagoma začela prazniti, a od 57 kupcev so se samo 4 takoj odpeljali, ostali so pa odišli s kmeti deloma poskušati oziroma pečatit kupljenega blaga, deloma pa tudi še kupovat.

Razven krčmarjev iz Ptuja in okolice in več neznanih od drugod so obiskali sejem še sledeči kupci: Zanier iz St. Pavla pri Preboldu, Pinterič in Mulé iz Ruš, Marinšek iz Kamnice, Stampf in Spritzer iz Frama, Koropec in Turin iz Studenic, Brišnik iz Braslovč, Hajšek iz Makol, Mejač iz Komende pri Kamniku, Zajec iz Šiške, Potočnik iz Vindaja, Miller iz Domžal, Reiter, Steinhauer in Schulter iz Slov. Gradca, Wudenik, Sindhuber, Kieslinger, Koller in Mehlbacher iz Gradca, Peier iz Fernetze, Pečko, Šegula in Toplak in Št. Lovrenca v Slov. goricah, Fröhlich iz Sv. Križa ob Wasenu, Janežič iz Ormoža, Menner iz Mute, Purg iz Jurovec, Goropenšek in Murn iz Trbovelj.

Pa tudi odličnih gostov ni manjkalo. Tako je sejem obiskal deželni ravnatelj za vino in sadjero g. Anton Stiegler, komisar za vinoreje g. Matiašič, potovalni učitelj g. Bellé, vodja deželne trsnice v Ptiju g. Winkler, vinorejski inštruktor g. Zupanc; nadalje završki dekan g. Kralj, župniki gg. Čede iz Studenic, Šuta od Sv. Marka in Ozmc iz Sv. Lovrenca na Dr. polji, kaplana gg. Lovrenko in Zorko; oskrbniki Spritzei, Grm in še več drugih.

Kolikor je bilo mogoče do danes zvedeti, se je najmanj polovica, torej čez tisoč polovnjakov vina razprodalo.

Za sejem sestavljen komite obstaja še nadalje ter daja rad brezplačno vsakojaka pojasnila. Doprise sprejema zapisnikar učitelj Šerona.

— Gradič. Slov. akad. teh. društvo „Triglav“ v Gradcu praznuje letos svojo tridesetletnico. Zato je društvo priredilo dne 7. t. m. slavnostno zborovanje. Dvorana je bila polna odličnega občinstva. Predsednik društva g. teh. Plehan je pozdravil mnogobrojno graško slovensko občinstvo, na čelu mu častnega člena društva, g. dr. Benjamin Ipavca,

g. prof. Hauptmanna, venec slov. rodoljubnih gospa in gospic, brate Čehe in veliko število zastopnikov draštev „Hrvatska“, „Srbadija“ in „Naprej“, ki so vse prihiteli, da se radujejo skupno s „Triglavom“ ob njegovem jubileju. Ob strani društvene zastave je zapel „Triglavov“ moški zbor Triglavansko himno. Slavnostni govornik, g. phil. Škerlj je nato očrtal zgodovino društva, spominjal se dolge vrste mož, ki so kot bivši Triglavani zastavili vedno vse svoje moči v prid društva in v prid domovini. Spominjal se je vseh veselih dogodkov v društvu, navajal pa tudi krize, ki jih je moral „Triglav“ prestati. Z željo, da hodi „Triglav“ svojo v tridesetletni zgodovini začrtano mu pot krepko naprej in z živijo-klicem društvo je končal govornik. (Burno odobravanje in navdušeni živijo-klici.)

G. phil. Kelemina se jo spominjal Triglavovih častnih članov Strossmayerja, Miklošiča, Einspielerja, Kreka, katere je že pokosila smrtna kosa, dalje župana Hribarja in slov. mecenega Gorupa, pesnikov Aškerca, Stritarja in Gregorčiča. In kdo ne pozna zaslug navzočega časnega člana g. dr. Benjamina Ipavica — njega velike zasluge za slovensko dijaštvo v nemškem Gradcu, za slovenski živelj v tujem mestu in za našo glasbo.

Vencu narodnih dam je napil g. iur. M. Ipavc, bratom Čehom pa g. dr. Serjun. Zastopnike društev „Hrvatska“ in „Srbadija“ sta pozdravila gg. iur. Irgolič in iur. Hrašovec, članom društva „Naprej“ in vremenu društva je napil g. tehnik Kurent. G. Jak je častital „Triglavu“ v imenu društva „Naprej“, istotako gospoda zastopnika bratskih društev „Hrvatske“ in „Srbadije“, ki sta se zlasti spominjala trdne prijateljske zveze med „Triglavom“ in društvioma „Hrvatska“ in „Srbadija“. Čeh g. jur. Zacha je povdarjal dejstvo, da je bil „Triglav“ društvo, v katerem so našli Čehi, ki jim ni bilo možno ustanoviti si lastnega akad. društva, gospodljubni sprejem. Med navedenimi govorji je pel Triglavov moški zbor. Občudovali smo tudi spremnost g. iur. Srebreta na gosilih in g. med. Koržeta na klavirju. Po prečitanih doshih brzjavkah in pismenih pozdravih, katere so poslali g. dr. Murko, g. sodnik Hrašovec, g. dr. Žižek, dr. Pregl, celjski stari Triglavani, društvo „Ilirija“ v Pragi in „Sava“ v Ljubljani, je g. predsednik zaključil oficijelni in otvoril zabavni del.

Tudi za plesaželjno mladino je bilo poskrbljeno in veselo se je v pozni noči zaključila pomembna slavnost.

V Celju slavi meseca februarja „Triglav“ svoj jubilej še enkrat in takrat, vrli rodoljubi in rodoljubke, na svidenje!

Gospodarstvo.

Kako gnojiti sadnemu drevju z domaćim gnojem?

Navadni hlevski gnoj, kateri obsega mnogotere redilne snovi na rastlinstvo, se lahko uporablja tudi za gnojenje sadnemu drevju. Toda mora se z njim pravilno ravnati. Po vrhu zemlje ga raztresti, bilo bi delo zastonj, ker dež ali sneg gnojilo izpere ali pa ga posuši. Treba torej drn odkopati in to previdno do korenin drevesa. Še le sedaj raztresi nad koreninami gnoj, nato pa ga zopet zagrni s prstjo. Le takšno gnojenje bode imelo ugoden uspeh.

Se lažje pa gnojiš drevju z gnojnico. A ne velja, jo polivati spet koj po vrhu zemlje, kjer odteče brez uspeha. Treba je napraviti prej z železnim kolom luknje v zemljo okoli korenin drevesa in v te luknje ulij gnojnico. S tem se zemlja okoli korenin pognoji in drevo raste tem krepkejše.

Pohorski.

Politični pregled.

Ogrski dogodki. Sedaj skuša načni minister Lukacs doseči, naj bi prevzel sestavo nove vlade Andrassy, Szell ali pa Wekerle s pomočjo koalicije. Opozicija ne verjame, da povzroči Lukacs sporazumljene. Vse pričakuje napeto novletne govore voditeljev opozicije. — Baron Fejervary je obolen, a rešuje vladne posle v svojem stanovanju. — Upor v nekaterih velikih županstvih se še vedno nadaljuje.

Novo črnogorsko ustavno ministrstvo. Knez Nikolaj je s posebnim ukazom imenoval to-le ministrstvo: Lazar Mijušković, ministrski predsednik in minister zunanjih zadev; Janko Vukotić, vojni minister; Andrija Radović, finančni minister; Labud Gojnić, minister notranjih zadev, poljedelstva in pošte in Milan Dožić, pravosodni in naučni minister. Čim je to ministrstvo prevzelo posle, je poslalo vsem poslanikom tujih vlad, ki so zastopane na Cetinju, nato, v kateri se jih obvešča, da je Črna gora, ki se je doslej absolutno vladala, postala ustavna država z narodno skupščino.

Črnogorska skupščina se je razšla dne 24. decembra. Zvečer je dal knez slavnostno večerjo vsem poslancem.

Iz Prusije. Med tem, ko ruska vlada daje Poljakom na Ruskem čimdalje večje pravice, pruska vlada hiti napravljati jim nove in nove

krivice. Pred nedavnim se je vršila v Glivicah (v zgornji Šleziji) sodnijska obravnavna proti 24 Poljakom, ki so bili toženi radi tega, ker so bili baje člani tajnega poljskega društva. Ono tajno društvo je bilo društvo vzdržnosti. Ne o svojih sejah zavolj tega ni obveščalo policiji, ker so bile seje nepolitične in zapne. Četudi so obtoženi Poljaki imeli imenitnega zagovornika, vendar je sodišče odsodilo vseh 24 Poljakov v ječo; vsi vkljup so dobili 6 let ječe. Državni pravdnik je v svoji obtožnici osobito naglašal, da agitacija društva je bila v Šleziji, ki je nemški kraj, škodljiva pruski vlad.

Na Francoskem se vrši volitev novega predsednika ljudovlade namesto Loubeta najbrž dne 16. januarja 1906.

Novi japonski poslanik v Washingtonu. Japonski voditelj poslaništva v Washingtonu je naznanil državnemu tajniku, da je japonskim poslanikom v Washingtonu imenovan grof Aoki.

Nova japonska vojna ladja. Oklopni križar „Tsukuba“ je bil dne 2. t. m. spuščen v morje. Svečanosti je prisostvoval prestolonaslednik in mnogoštevilno občinstvo, ki je dalo duška svojemu veselju, da je bila dovršena prva oklopnačka, ki jo je Japonska zgradila brez pomoči inozemstva.

Književnost in umetnost.

A. Aškerc: Mučeniki. Slike iz naše protireformacije. Založil L. Schwentner. Cena broširani knjigi K 3—, po pošti K 3'20, eleg. vez. K 4'50, po pošti K 4'70. — O knjigi še izpregovorimo.

Iz naroda za narod! I. shod narodno-radikalnega dijaštva od 5.—8. kmovca 1905. v Trstu. — V Ljubljani, 1905. Izdala „Prosveta“, — Založila „Omladina“. Cena po pošti K 1'60. — Knjiga, ki obsega poročila o gori imenovanem shodu in predavanja, ki so se vršila na njem, je vrlo zanimiva, in bomo naravno govorili o njej obširneje. Kdor hoče soditi o narodno-radikalni struti, naj kupi in čita.

Koledar družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani za leto 1906 je pravkar izšel. Posvečen je po večini spominu pesnika Prešerna. Naroča se pri družbinem vodstvu v Ljubljani in stane brez poštnine K 1'20. — Radi pasivnega odpora tiskarjev v Ljubljani ni mogel prej iziti.

„Matica Hrvatska“ je izdala za leto 1905. sledče knjige: 1. Hrvatsko kolo. Nančno-knjizevni i umjetnički sbornik. 2. Stjepan Radić: Savremena Europa. 3. A. P. Čehov: Izbrane pričevi (Slav. knjiž. XIV.) 4. A. N. Nekrasov: Komu je dobro u Rusiji (Slav. knjiž. XIII.) 5. E. Kumičić: Jelkin bosiljak. 6. V. Novak: Zapriče. 7. I. Perkovac: Pričevi.

„Savremenik“ (Sodobnik) se imenuje leposlovno-znanstven list, ki ga je začelo izdajati „Društvo hrvatskih književnikov“. Urednik mu je vseučiliški profesor Šurmin; prva številka, ki je že izšla, priča, da stoji list na širši jugoslovanski podlagi, osobito na podlagi srbsko-hrvatske zajednice. List izide vsak mesec (5 pol = 80 str.) ter stane na leto 14 K, za dijake samo 10 K.

Raznoterosti.

Tožba za nogo. Neki zdravnik bolnišnice v Altoni je nedavno neki 90letni ženi odrezal nogo. Sorodniki starke tožijo sedaj zdravnika, češ, da je operacijo izvršil brez njihovega dovoljenja ter zahtevajo od zdravnika, da jim vrne odrezano nogo. Tega zdravnik noče storiti ter se zagovarja, da je po njegovem prepričanju bilo nujno potrebno, nogo odrezati. Da bi si pridobil dovoljenje, za to ni bilo več časa. Javnost je radovedna, kako bo razsodilo sodišče.

Pred upravnimi sodiščem na Dunaju se je te dni razpravljaj sledči slučaj: Ravnatelj meščanske šole v Ofakringu na Dunaju, Kurz, ki je bil obenem vodja s to meščansko šolo združene obrtno-nadaljevalne šole, in je kot tak deloval 18 let, je bil krščanskim socijalcem v obrtno-šolski komisiji radi svojega svobodomiselnega prepričanja trn v peti. Pred nedavnim mu je vzela mesto. Dež. šolski svet in načeno ministrstvo je sklep potrdilo, češ, da ima obrtno-šolska komisija pravico, nastavljati in odstavljati učitelje na obrtnih šolah. Zadeva je prišla pred upravno sodišče, ki je pa določilo, da mora biti za odstavljene kakega učitelja postavni vzrok, in je razveljavilo odlok načnega ministrstva.

Prebivalstvo mesta Zagreba. Dne 31. decembra 1904 je bilo v Zagrebu 3410 hiš in zgradb. Od zasebnih stanovanj je bilo oddanih 13.568, praznih pa 490. Mesto je imelo v celiem 61.002 prebivalca, od teh je bilo 27.664 meščanov, 3312 vojakov in 30.026 žensk. Po jeziku je v Zagrebu 46.195 Hrvatov in Srbov, 6027 Slovencev, 955 Čehov, 87 Slovakov, 16 Rusov, 2805 Madjarov, 4250 Nemcov, 416 Italijanov in 251 drugih narodnosti. Med Slovenci v Zagrebu je 11 protestantov, 1 pravoslaven, 3 Židje in 2 neznané konfesije; vsi ostali Slovenci so katoliki. Zanimivo bi bilo vedeti, odkod so prišli v Zagreb Slovenci protestantskega in židovskega veroizpovedanja? Najbrže iz ogrskega Prekmurja!

Veselo novo leto

želi vsem cenjenim strankam, zajedno priporočuje se za blaghotno naklonjenost

Rudolf Anderwald, brivec

Celje, Graška cesta št. 22.

Veselo in srečno novo leto

želim vsem svojim naročnikom ter se najtopleje priporočam, da me tudi v novem letu z obilnimi naročili počaste, zagotavljam, da bom vselej najbolje in točno postregel.

Kemična pralnica
H. Volk, Šoštanj.

(657) 1

Vsem cenj. odjemalcem izrekam

NAJSRČNEJŠA VOŠČILA
K NOVEMU LETU

v nadi, da obdržim njih zaupanje tudi v bodoče.

A. KOLENC, Celje, Nar. dom.

(660) 1

Kupujte narodni kolek!

Naznanilo.

P. n. občinstvu uljudno naznanjam, da preyzamem s **1. januarjem 1906** poprej Kristjan Kernovo

svečarijo

v lastni hiši v Šoštanju. Priporočam se p. t. gospodom duhovnikom in slav. občinstvu, da me blagovolijo počastiti in podpirati s cenjenimi naročili.

Prizadevati si hočem, da zadovoljim vse častite p. t. naročnike z izbornim ter okusno izdelanim voščenim blagom.

Zagotavljam, da bom vodil svojo obrt v duhu in solidnosti svojega prednika.

Naznanjam, da obdržim svojo svečarijo še zanaprej v Celju, Graška cesta 16.

(656) 2

Lovro Pokorn

svečar v Celju.

Srečno novo leto

želi vsem svojim odjemalcem in naročnikom

Zvezna tiskarna.

**Voščim in želim
srečno novo leto!**

Z odličnim spoštovanjem

(655) 1 LOVRO POKORN, svečar v Celju.

Srečno novo leto

želi svojim cenj. odjemalcem

Jos. Hočevar, Celje.

(656) 1

Vsem cenjenim rodoljubom, ki so na katerikoli način pripomogli in še delujejo za propovedanje mojega narodnega podjetja klicem in voščim:

**Veselo in srečno
novo leto!**

Z velespoštovanjem

JOSIP STELCER, mesar

Graška cesta št. 22.

(658) 1

Srečno novo leto

želi vsem cenjenim naročnikom

Jurij Sinkovič

mizarski mojster, Breg p. Celju.

(654) 1

Zahvala.

Marija Rojko, posestnica v Selcah, h. št. 109, župnije Sv. Rupert v Sl. goricah, je bila dne 2. listopada t. l. pogorela. Ker ji je zavarovalnica „Ogrsko-francoska“ v redu izplačala, da ne trpi nobene škode, se ji vsled tega toplo zahvaljuje in vsakemu priporoča to zavarovalnico. (647) 1

Gostilna pri „Novi cesti“ v Gaberjih

se je v nedeljo dne 17. t. m. odprla, usojan se p. n. občinstvu od blizu in daleč vabiti v to gostilno, kjer se toči najboljše domače vino in pivo. Za jed je najboljše skrbljeno. Vozniki se opozarjajo na pripravno štacijo za krmenje njih konj. Spoštovanjem

(645) 1

Fr. Gumzej.

Kontoaristinja

katera je dobro izurjena v pisavi, in obenem tudi prodajalka, se takoj sprejme v neko manufakturno trgovino v Kranju. — Kje, pove uredništvo „Domovine“. (648) 1

Učenec

iz dobre hiše se sprejme v manufakturni trgovini R. STERMECKI, Celje.

(649) 2-1

Proda se malo posestvo

z lepo zidano hišo, ležeče na prijetnem kraju v trgu Braslovče in pripravno za umirovljenega uradnika.

Naslov: gd. ANA SLUGA v Braslovčah.

Lep stavbeni prostor!!

V lepem kraju gorende Savinjske doline, 100 korakov od železniške postaje pri okrajni cesti je naprodaj lep stavbeni prostor, ki meri nad 1000 □ sežnjev. Najbolj pripraven za kakega peka, mesarja, trgovca ali penzionista. — Več pove —

J. F. SKASA, pošta Rečiška vas, Štajersko.

Pri prvovrstni avstrijski zavarovalni družbi proti

(228) požaru in za življenje najdejo 17-17

posredovalci

kot krajevni in okrajni zastopniki izplačuječi se postranski posel, kot glavni zastopniki in stalni potovalci pa dobro trajno službo. Ponudbe pod „15.305“ Gradec, poste restante.

SVOJI K SVOJIM!

Opozarjamo vsakega varčnega rodoljuba na edino hrvatsko vavarovalno zadrugo

,CROATIA‘

pod pokroviteljstvom kralj. glavnega mesta Zagreba.

Ista zavaruje na Štajerskem, Kranjskem in Koroškem vse premičnine, živino in pridelke proti ognju po najnižjih cenah.

Vsa pojasnila daje: Podružnica „Kroatiae“ v Trstu. (239) 26-17

Zastopniki se iščajo po večjih krajih Kranjske, Štajerske in Koroške.

Posestvo

(366) 2-2

na Ostrožnem
se ceno prodaja;
posestvo je za-
grajeno, leži
ob cesti in so
lepa poslopja.
Prašati je pri
upravnosti
„Domovine“.

Za svetovno tvrdko se sprejmejo
izurjeni ter inteligentni

okr. zastopniki

proti fiksni placi in visoki proviziji. Gospodje z majhno kavcijo imajo prednost.

Ponudbe pod „Visok zasluzek“ na
uprav. t. lista. (646) 3-1

(511/a) 104-21

Priprave za valjanje
perila (valjarje), - -
pralne stroje, stroje
za izzemanje, omare
za led najboljše kon-
strukcije daje
tvrdka

S. Berger
Dunaj, I. Wipplingerstrasse 29.

Ilustrovani ceniki zastonj in poštne prosto

Čas je denar

tako misli skrbna gospodinja,
ki rajši kupuje izborne testenine
ŽNIDERŠIČ & VALENČIČ-A
nego da bi tratila zlati čas z
(516) 20-13 **xxxxxx** izdelovanjem. **xxxxxx**

DELINKOVAC POKORNY

Reg. varst. znamka
Teh zbujoči in okusni

pelinov liker

Teh zdravnikov jake pripravljati!
Dobiva se v tozadevnih
trgovinah, kavarnah itd.

Poskusni poštni zaboljekat 2/107
ali 1/104 litra ā K 5/80 franko.

Del. družba likerne tovarne, POKORNY

ZAGREB, ustan. 1862.

Zastopnik za Maribor in okolico
Ivan Dernošek v Mariboru.

Naprodaj je

Lepo posestvo

zraven farne cerkve, obstoječe iz treh poslopij, v hiši se nahaja **gostilna in trgovina**, zraven je njiva, ki meri 1 oral; 3 orali je travnikov, ki je s sadnim drevjem zasajen. Naslov pove upravnistvo „Domovine“. (628) 3-3

Cunard Line.

Najboljša in najcenejša, zelo pripravna vožnja v

AMERIKO!

Vsakih 14 dni vozijo Trst-New-York (501) 12 parniki z dvemi vijakimi in brežičnim brzojavom opremljeni, **10.000 ton noseči.**

Pojasnila in vozni listi se dobijo pri zastopniku ANDREJ ODLASEK, Ljubljana, Slomškove ulice 25. Bližnji odhodi parnikov iz Trsta: PANNONIA 20. novembra 1905. CARPATHIA 11. decembra 1905. SLAVONIA 1. januvarja 1906.

Trgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami

prodaja e. kr. šolskih knjig in igralnih kart

Zvezna TRGOVINA

Rotovška ulica 2 **CELJE** Rotovška ulica 2 priporoča

kancelijski, konceptni, pismeni, dokumentni, ministrski, ovtini in barvani papir.

Novoletne dopisnice

Pratike, dužinske in Blaznikove

Skladni koledar za l. 1906

svinčniki	kamenčki
peresa	tablice
peresniki	gobice
radirke	črnilo

Trgovske knjige v vseh velikostih črte, z eno ali dvema kolonoma, v papir. platno, gradl. ali pol usnje vezane.

Ddjemalne knjižice po raznih cenah.

Največja zaloge vseh tiskovin

za občinske urade, kraje Šolske svete, učiteljstvo, župnijske urade, okrajne zastope, užitinske zastope, hranilnice, posojilnice, odvetnike, notarje in privatnike.

Lastna zaloge šolskih zvezkov in risank.

Papirnate vreče vseh velikosti po originalnih tovarniških cenah.

Stambilje pečatniki, vignete, (Siegelmarken) za urade in privatnike izvršujejo se v najkrajšem času

Dopisnice umetne, pokrajinske in s cvetlicami od napriprostješ do najfinejše izpeljave.

Molitveniki za birmo, vez v raznih barvah.

Albumi za slike, dopisnice in poezije.

Pismeni papir v kasetah in mapah.

Zavitki za urade v vseh velikostih.

Ceniki za tiskovine in pisarniške potrebsčine so brezplačno na razpolago.

Trgovci in preprodajalci imajo izjemne cene.

Priznano dobro blago.

Solidna in točna postrežba.

Oznano.

POSOJILNICA NA VRANSKEM uraduje od novega leta 1906 vsako sredo in soboto predpoldnem od 9. do 12. ure, izvzemši

tiste srede in sobote, ob katerih je zapovedan praznik ali sejem na Vranskem.

Zvezna

časopise, knjige, cirkularje, lepake, opomine, vabila, podobice, spovedne listke, razglednice, hranilne in zadružne knjižice, poročna naznala, molitvenike, mrtvaška naznala, ter sploh vse v

Zvezna knjigoveznica se priporoča velečastiti duhovščini, slavnemu učiteljstvu, pisateljem in p. n. občinstvu za vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do najmodernejše oblike. — Ker je bogato založena z najmodernejšimi črkami in okrasni ter opremljena z motornim, ozironia električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v vsaki množini in v kratkem času okusno in ceno. — V zalogi ima in tiska v več barvah izdelane krasne diplome. — Dalje: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje, vizitke, cenike, etikete, bolete, brošurice, razstavne, hranilne in zadružne tiskarsko stroko spadajoče stvari.

Za posojilnice, hranilnice in druge zavode se izdelujejo hranilne knjižice vezane v celo ali pol platno z zlatim ali črnim tiskom po zelo nizkih cenah. Vzorec na razpolago. — Vezava različnih liturgičnih knjig, kakor „Missale Romanum“ itd. solske in druge urade najtrpežnejše pisma, pristopne liste, menice itd.

tiskarna

Istotako se vežejo zapisniki za posojilnice, hranilnice, občinske, župnijske, v usnje in gradi ter se lahko odpirajo; izdeluje tudi fascikle za dolžna. Posebno se priporoča slavnim bralnim društvom, čitalnicam, šolskim in drugim knjižnicam za vezavo knjižničnih knjig, katera se solidno in trpežno izvršujejo; pri večjih naročilih naenkrat primeren popust. — Vezava prostih kakor tudi finejših molitvenikov. — Sprejema vsakovrstna galantirska dela, priprosta kakor tudi najfinejša. — Ker je opremljena z najraznovrstnejšimi in najmodernejšimi stroji, okraski in drugim orodjem, izvršuje vsa dela kar najhitreje in solidno po zmernah cenah. — Vse posiljatve in naročila je naslavljati le: Zvezna knjigoveznica v Celju.

v Celju

Žužnoštajerska hranilnica v Celju

naznanja, da je **znižala obrestno mero od 1. prosince 1905** pri zemljiških posojilih od pet na

štiri in tričetrt odstotke.

Za **občinska in korporacijska posojila** v okrajih Gornjigrad, Sevnica, Šoštanj, Šmarje in Vransko pa od pet na

štiri in pol odstotke.

Obrestna mera za **hranilne vloge ostane** kot je bila dosedaj **4%**.

(14) 52

Najboljše peči in štedilnike

vseh vrst, peči predpisane za **šole**, kakor **trajno** gorljive **irske** peči, priporoča

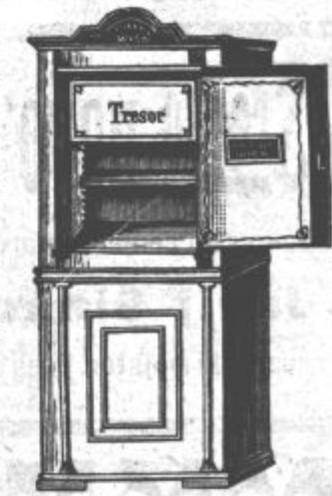
trgovina z železnino, Merknr' P. Majdič, Celje

katera ima tudi samop rodajo **H. L. Lattermannovih**

peči za **kurjavo z žaganjem.**

V zalogi so krasna **pečna okrilja** in **predpečniki**, razne novosti primerne za božična darila, kakor **čajniki**, brzo- in samovari, **mizice za cvetlice**, **drsalice** i. t. d.

Prodajam zanesljive, proti ognju in vlonu varne **blagajne** ceneje kakor bodisi katera hoče tovarna, — poljedeljske stroje vseh vrst — posebno **slamoreznice**.

Zaloga nepremočljivih **plaht za vozove in komate.**

Najboljše umetno gnojilo, Tomaževa žlindra in kajnit.

Občinski tajnik

se sprejme v službo pri županstvu Jurklošter, sodni okraj Laški trg.

Mesečna plača 60 kron in eventualni postranski zaslužek.

Službo je nastopiti 28. prosinca 1906.

Prošnje opremljene s spričevali in izkazom dosedanjega življenja vložiti je pri gornjem županstvu do 15. prosinca 1906.

Županstvo Jurklošter.

2 fanta

od dobrih in postenih starjev se sprejmeta takoj v trgovino mešanega blaga pri Antonu Verbiču, trgovcu v Sevnici ob S.

(635) 3-2

GOZIDI

pripravljeni za posekati
se lahko prodajo;
narediti je ponudbo na

Parno žago DEGHENDIGHI

v Ljubljani cesta na Rudolfovo žel. št. 47.
Pisarna: Šelenburgova ulica št. 6.

(618) 10-5

Imam naprodaj

trgovske oprave ter eno pisalno mizo. Ogleda se lahko pri gospej grofici Lichtenberg v Spodnji Šiški pri Ljubljani. — Prodam tudi hišo v Zagorjih v kozjanskem okraju. — V hiši je trgovina mešanega blaga; brez blaga za 800 gld. — z blagom pa 2800 gld. — Hiša brez blaga se proda na obroke proti 6% obresti. (638) 3-3

LUKA SENICA, trgovec, Podgorje pri Sevnici.

104-22

(511/b)

Blagajnice varne pred ognjem in plomom

prodaja v vseh velikostih najboljše izdelane firma, ki obstoji že nad 30 let

S. Berger

Dunaj, I. Wipplingerstrasse 29.

Vzoreci so v rabi in se lahko ogledajo v „Zvezni slov. posojilnic“ v Celju in pri mnogih drugih posojilnicah in hranilnicah v vseh slovenskih pokrajnah.

Najprimernejša

novoletna darila

(20) - 31

Pozor!

Znižane cene.

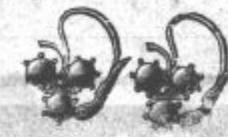
Pozor!

Prva narodna, najcenejša in največja trgovina z urami, zlatnino, srebrnino in optičnimi predmeti

Rafael Salmič v Celju ,Narodni dom'

Vsa v mojo stroko spadajoča dela,
popravila itd. izvršujem točno in ceno

Zevsako delo, kakor tudi za pristnost blaga jamčim pismo.

Bogato ilustrovane cenike razpošiljam na
zahtevo brezplačno in poštine prosto.

Postrežba točna in poštena.

Svoji k svojim!

oknjoma

Kdor ima **hlode** (okrogelj les), jih lahko nemudoma proda po sledečih cenah:

Jelikove	4	"	"	28	"	"	28
Borove	4	"	"	28	"	"	26
Bukove	4	"	"	28	"	"	25
Hrastove hlode od 2 metra dolg. napr. in	"	28	"	"	"	"	52
Hrastove frize (deščice) na kvadratni meter							98

vse postavljeno na kolodvor v Ljubljano.

(533) 100-20

Odpošljatve in ponudbe nasloviti je na:

Parno žago in tovarno parketov v Ljubljani

Cesta na Rudolfovo železnico št. 47.

Pisarna: Šelenburgova ulica št. 6.

Zavitke priporoča „Zvezna tiskarna“.

Najprimernejša darila za godove, birmo itd. so

Singerjevi šivalni stroji
za domačo uporabo in obrtno svrhe vsake vrste.

Brezplačni pouk v šivanju in vseh načinih modernega in umetnega vezenja

Singerjevi šivalni stroji so na največjih svetovnih razstavah odlikovani z največjimi priznanji.

Singer Co. delniška družba šivalnih strojev
CELJE, Kolodvorska ulica štev. 8. (152) - 77

Srečno novo leto

želi vsem svajim častitim odjemalecem

tvrdka šiv. strojev Singer Co.

Suhe gobe, mališno štupo, orehe
laneno seme, oves, pšenico, ječmen,
rž, krompir, fižol, lečo, proso, ku-
mino, seme od sončnic, kamelice,
konoplje, deteljno seme, sploh vse
deželne pridelke kupuje (42) 50-51

Ant. Kolenc, trgovec v Celju
Narodni dom.

Slavnemu občinstvu pa priporoča svojo bogato za-
logo vedno svežega špecerijskega blaga na
debelo in drobno, kakor tudi pristno domače vino
v sodih od 56 ltr. naprej vse po najnižji ceni.

Svoji k svojim!

Zdravstveni hlačniki

„Patent Mach“ * se dobivajo à

40, 65, 80, 120, 135, svileni 150, 180, za dečke 25, 35, 50, 60, svileni 90

v naslednjih prodajalnah:

Braslovče, Peperko Tom.

Čelje, Puttan N.

Dobrna, Strasser Paul.

Gotovlje, Maigaj Fr.

Gornji grad, J. Božič.

Hrastnik, Baumerheim P.

Loka, Jakša Ivan

Mozirje, Žuža Fr. (386) 44-21

Nova cerkev, Arlič Mih.

Požela, Cizel Josip

Rečica, Konzumno društvo.

Ziblka, Založnik J.

Št. Jurij ob j. Ž., Kavčič M.

Št. Jurij ob T., Rizman M.

Št. Peter, Korun Fr.

Šmarje, Štupnik Fr.

Šmarje, Lescnik Jan.

Teharje, Weigust Fr.

Trnovlje, Fazarinc A.

Vransko, Schwentner K.

Vojnik, Zott Fran.

Zusem, Gajšek Flor.

Prodajalne v drugih krajih daje c. kr. izkl. pr. tovar. za hlačnike Fr. Mach, Brno.

VIZITNICE
PRIPOROČA
ZVEZNA TISKARNA

(652) 1

**KAVO, RIŽ, južno
sadje, poper, itd. in
OLJE vseh vrst pro-
daja na debelo le
trgovcem in industri-
jalnim podjetjem ---**

J. PIPAL & COMP.

Trst, Via Commerciale št. 5.

(586) 22-7 X X X

Tvrđka ustanovljena leta 1876.

Potnikom v Ameriko

v prevdarek !!

Najstarejša tvrdka za spediranje potnikov

ZWILCHENBART

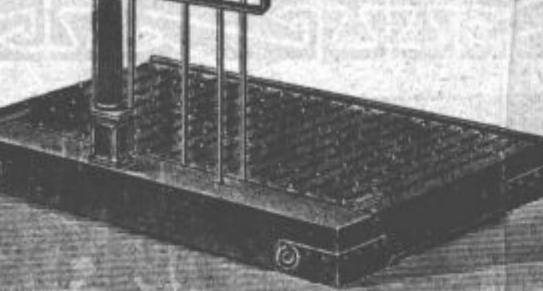
BASEL (Švica) Centralbahnhof Platz št. 9

sprejema potnike za linijo čez Pariz-Havre po najnižjih cenah; — vožnja na morju le 6 do 7 dni; odhod parobroov redno vsako soboto. — Za večjo gotovost, da se potniki vkrcajo,

spremlja jih eden uradnikov do Havre. — Govori in piše se v vseh jezikih.

Kdo hoče potovati, naj se pisemno obrne zaupljivo na nas, in sprejet bude brezplačno najboljša pojasnila.

(449) 17-17

Različne tehnice.

Štedilna ognjišča,

izrila. — **Štedilna ognjišča** imam vedno v zalogi; po poslani meri se ista hitro izvrše.

Vsakovrstne vodovode,

kuhinje, pralnice, dvorišča, hlevi ali vrtove.

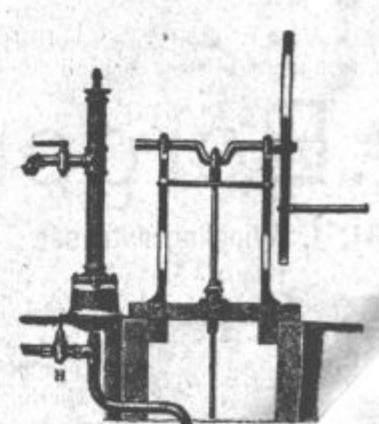
najsibodo gorka, mrzla ali parna kopališča, bodisi za zasebnike, zavode, občine itd. — Izvršujem vsa konstrukcijska dela, kakor

Izdelujem nove ter popravljam
tudi stare, bodisi decimalke,
premostne ali sploh vsake vrste
tehnic.

vsakovrstna, velika in najfinjejsa, kakor
tudi mala in prosta, izdelujem sam. Za
ista prevzamem tudi nabavo pečnic, kakor
tudi zidarska dela z jamstvom dobrega

zastonj in poštne prosto. — 50-51

bodisi iz studencev, vod-
njakov ali hidravličnimi
vidri, odkoder se voda lahko
poljubno napoljje bodisi v

Prevzamem popolno napravo kopališč,
mostiče, železne cvetličnjake, verande, stopnice, ravne ali okrogle.

Vsakovrstne železne ograje

(tudi iz žice), n. pr. za stopnice, cerkev, šole, grobove, vrtove in
zasebne hiše itd. — **Železna vrata za prodajalne in
skladišča ali pokopališča.** — Popolnoma železna
napeljavo strelovodov itd.

**Sploh izvršujem vsa stavbinska in umetniška v mojo stroko spadajoča
dela po tovarniških cenah.**

Priporočam se za obilno naročbo

(154) 40-40

IVAN REBEK, stavbeni in umetni ključalničar

Poljska ulica št. 14. • CELJE • Poljska ulica št. 14.